Дара Корній
Обери,
на чиєму
ти боці
Зворотний бік
Темряви
від лауреатки конкурсу
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА»
КЛУБ
СМІЛИВО
ДОСВІДЛИВИЙ

Дара Корній

Зворотний бік темряви

Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга»
2013

Корній Д.

Зворотний бік темряви / Д. Корній — Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2013 — (Зворотний бік)

ISBN 978-966-14-6049-1

Разом зі своїм батьком темним безсмертним Стрибогом Мальва перейшла до світу темних. Її наставниця Птаха свідомо пішла на цей учинок, адже вважає, що Мальва сама повинна зробити вибір: на чиїй стороні їй залишитися. Могутність дівчини зростає день у день, а знання – щогодини, та невдовзі вона дізнається про зворотний бік темряви… То чию сторону врешті-решт обере Мальва, адже від цього залежить майбутнє, і не лише її?

ISBN 978-966-14-6049-1

© Корній Д., 2013
© Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2013

Содержание

Про небезпечність сірого кольору 5
Частина перша 7
1. Батько 8
2. Коли помираєш – стаєш іншою… 15
3. Бігла через місточок… 21
4. Кохання і Любов 27
5. Матері твоїй ковінька 31
6. Світлиця з вікном на сонце 40
Конец ознакомительного фрагмента. 44

Дара Корній
Зворотний бік темряви

Про небезпечність сірого кольору

Знаючи, що Дара Корній замислила серію фентезі про безсмертну Мальву, я з нетерпінням очікувала на продовження. Перший роман вийшов минулого року в м «Клубі сімейного дозвілля» під назвою «Зворотний бік світла». А от і другий, «Зворотний бік темряви». Ще від початку було зрозуміло, що орати це поле – не зорати, що тішить вельми, бо так буває, коли письменнику є що сказати, і якщо той не поспішатиме, то скаже дуже багато. У другій книзі – більше розмов, суперечок, адже з першого роману вже відомо про те, що світів багато, і білих, і чорних, і рябих, і сірих, і про стосунки між ними, і персонажі ті самі, хоча й додалося трохи нових, отже, тепер можна дозволити собі більше рефлексій і роздумів.

У другій книзі юна Мальва, одна з безсмертних, пробує пізнати світ темних, і що характерно, добровільно. І це логічно, бо не може бути світло без темряви, а темрява без світла. Є Білобог, і є Чорнобог, і є закон рівноваги. І Мальва не протиставляє світ темних світові світлих, як би мало бути за законом жанру, а намагається не порушити закону буття. Це – головний висновок, який вона отримує з цього цікавого і ризикованого досвіду. Світ, із якого черпала óбрази авторка книги, ми називаємо язичницьким, але великий християнський теолог сучасності Альберт Швейцер також проголосив свого часу схожий закон буття: живи і давай жити іншим. Життя – це не лише спосіб існування білкових тіл, і тих, хто намагається нас переконати в тому, що двигуном життя є боротьба між видами, яка автоматично продовжується в людському суспільстві, слухати в жодному разі не можна. Хоча б тому, що кожна зі світових релігій закликає до гармонії, а не до конкуренції. Різниця лише в барвах, притаманних тій чи іншій цивілізації.

Що трапилось зі світом, у якому Мальва прожила перші сімнадцять років свого життя? Тобто нашим, світом Єдиного Бога. Чому в ньому дедалі частіше лунають заклики: не будь байдужим! Ніщо так не знищує людину, як відсутність почуттів, будь-якої реакції на події, що їх у кольорі передасть сірий. Був колись світ Замерзлого Сонця, який сам себе знищив, ставши сірим. Власне, сірим може стати кожен зі світів. Тому і темні, і світлі тримають напругу. І в такому ж емоційному напруженні тримає роман Дари Корній, бо сірим світ стає завдяки сірим людям. Серед яких, на жаль, трапляються і письменники…

Перед нами – фентезійний роман-виховання. Виховання почуттями – найперше, серед яких найглибше – співпереживання. Із цією книгою дорослі ніби повертають собі юність, таку беззахисну й безкомпромісну, для багатьох уже втрачену назавжди. А юні нехай спробують зрозуміти суть слів безсмертної Птахи: «Так, темні служать іншому боку. Але боку одного цілого. Для них сонце, земля, вітер, вогонь та вода не менша цінність і святість, ніж для нас. Ні, це не темних робота… Це зробили ті, хто вигадав нову філософію буття. Це робота сірих».

Сірим починаєш ставати, коли не хочеш вирізнятися серед інших. Сірим стаєш, коли помічаєш те, що хочеш помічати. І ще багато інших ознак сірості, яка врешті заведе нас у прірву, з якої ніхто ще не повернувся.

Ось у такий оригінальний спосіб Дара Корній викладає нам непросту науку життя. Не виживання. Викладає часом наївно, але завжди щиро. Багатою емоційною мовою, насиченою і високою лексикою і молодіжним сленгом. Бо мова теж буває сірою, якщо ти підтинаєш їй коріння. Птаха в юності якось захотіла зірвати квітку на болоті в одному зі світів – світі

Білих Вурдалаків – і ледь не загинула. Бо це злочин – рвати те, що ти не садив. Так і з мовою – не знищуй, не засмічуй те, що дано нам для нашого блага і порозуміння.

І це ще далеко не всі теми, які порушила авторка у книзі. Теми надзвичайно важливі як для жанру, що його вважають несерйозним. Але саме так треба писати для юних – дуже серйозно, складно, відповідально, щоб, перегорнувши останню сторінку, опинившись на порозі зрілості, вони стали сильнішими й мудрішими.

Галина Пагутяк

Якщо ж трапиться якийсь блудень, що хотів би полічити Богів і відділити їх від Свар-ги, хай вигнаний буде з роду, бо Бог єдиний і множествен.

Велесова книга (д.30)

Частина перша

1. Батько

Мальва йшла не озираючись. Стримувала шалене бажання побігти. Бо знала: зараз не можна, поки за нею стежать пильні очі Птахи. От і вдавала впевненість, зрештою, коли на тебе дивляться зі спини, – це не надто важко зробити. Ох, якась частинка її сподівалася, що Птаха покличе назад, і Мальва не втримається, зупиниться та поверне. Бо невідомість лякала, бо невідомість чатувала попереду. Та к легко піддатися спокусі, так легко відпустити себе, тим паче, коли ніхто не зупиняє. Жодного спротиву від тих, хто тебе любить і журиться тобою. Якби Птаха заперечувала, забороняла, сварила, лаяла, то, либонь, Мальва для годиться і пообурювалася б, проте все ж послухалася «здорового глузду старших та мудріших» й не пішла б до темних, а пізніше десь глибоко в собі ще й подякувала за те, що за неї прийняли достобіса мудре рішення. Мала б тоді гарне прикриття для власних невдач. Можна було посилатися на те, що не відпустили до татка рідненького-золотенького, а у дитинки гени паскудні, вік перехідний, чого ж ви хочете? Але Птаха – не всі. Особлива, довершена, вона бачить наперед, знає, як і кому для нього ж краще. Просто чудово моделювала ситуації. Це одкровення постійно дратувало. Хіба можна таку ошукати?! Он, Стрибог примірявся, тепер до скону віку мордуватиметься. І тому Мальва, не озираючись, начебто впевнено йшла далі, набираючи темп. І знову ледве не бігла. Стежка круто повела вправо, тоді стрімко вниз.

Хух. Тепер можна перевести подих. Стишила ходу, роззирнулася. Птахи вже не видно, хоча чомусь була впевнена: жінка й досі стоїть, чекає. А раптом учениця повернеться?

Уже ні. Поки що ні.

Йшла добре второваною стежиною. Видно, що нею частенько мандрували люди. Скільки пар ніг тут товклося, а все ж де-не-де проступала трава. Попри те, що бита-перебита, втоптана, вона вперто спиналася на свої тоненькі ніжки та пнулася вгору. Її притовкували, а вона піднімалася і тягнулася до неба. Мальва присіла, погладила рукою прибиті до землі, ледь живі, стеблини. Згадалася притча, яку їй розповідала Птаха.

…Прийшов до вчителя учень і каже: «Учителю! Що б ти сказав, якби дізнався про моє падіння?» Вчитель відповів: «Підводься!»

– А якщо я ще раз впаду, то як тоді бути?

– Знову підводься та йди!

– Підводься? Дивно, скільки ж разів я маю падати, щоб ти дав мені іншу пораду?

Мудрий учитель посміхнувся та відповів:

– Падай та підводься, допоки живий. Бо ж ті, хто впав та не підвівся, – мертві!

Напевне, тим учителем для Птахи був Посолонь, утім Мальва не стала про це розпитувати. Навіщо? То могла бути навіть сама Птаха. Кожний має шанс підвестися ще раз. Навіть Стрибог, її батько, тобто біологічний батько.

Ще раз ніжно провела рукою по стеблинках трави. Прошепотіла:

– Підводься, травичко! Підводься!

Бабуся Горпина називала траву стовпами неба. Дівчина задерла голову. Небо голубе-голубе, жодної хмаринки на ньому. «Високе могутнє небо, яке тримає на собі слабка зелена трава», – подумалося. Тю, що за філософія вирує в твоїй голові, дівко? Таки нахапалася від Птахи сонячної блажі. Так, небо було порожнє, без хмар та без сонця. Сонце залишалося десь там, де й Птаха, – позаду. Вдивлялася вниз, куди вела стежка. У долині вже немає сонця, там незатишно. Вечоріло. Здавалося, що зі світу разом зі світлом почала витікати й радість, натомість заповзала темрява. До того ж десь там унизу на неї чекав посланець тієї темряви.

І від думок, і від невідомості робилося незатишно. Це перед Птахою вона хотіла здаватися дуже дорослою, впевненою та оптимістично налаштованою, а насправді їй аж терпло всередині.

Тоді на могилі мами вона сказала собі, що таки мусить запізнати свого батька, розібратися в усьому сама. І хто ж він такий насправді – божевільний вбивця, підступний звабник? А чи вміє бути ніжним та добрим? Чи любити вміє? Чи любив він по-справжньому бодай когось? Не збочено, як хтивий власник, якому можна все, а приватній власності – нічого. Згадала слова Остапа, доброго світлого, чесного. Він заступався за Стрибога, чи не єдиний в Яровороті виправдовував його: «Він зовсім-зовсім непоганий, Мальвочко. Він і далі кохає Птаху. Не вірю, дівчинко, що історія цих двох уже закінчена. Стриб, як і ти, досі на роздоріжжі. Може, допомагаючи собі, ти допоможеш і йому». Так, її Остапко думає по-іншому. А Птаха? Мовчить, але… Вона досі кохає, бо не з тих, що легко перестають любити, а може, й ніколи не перестають. Так, навіть вона хоче дати Стрибогу шанс, посилаючи до нього доньку.

А вона, його донька? Так, донька! І вона спробує, дуже спробує. Допомогти і батькові, і собі, і Птасі. Зрештою, згідно з тими ідіотськими правилами та домовленостями між протилежними сторонами, мусила познайомитися і з темними безсмертними та їх світами, не лишень із батьком, на жаль.

Темні наполягали. Звісно, темні ще й як наполягали: вона ж за спадковим покликом крові – темна. Чи відчувала себе темною? Коли дивилася, як Стрибог огортав себе люттю у її спальні, перед тим як вдарити Птаху, не просто боялася: бачила більше, аніж хотілося, – чорноту в його голові, руках, серці. Ох, Птахо, Птахо, чи ти зараз чиниш правильно? Можна ж хоч раз щось утнути не за приписами?

Стрибог. Батько… Так, її біологічний татко, чи фіг його зна, як називають це безсмертні, ну, коли батько геть чисто не займається вихованням дитини і навіть не знає про неї. Блін, батько. Чорні бездонні очі, темна сила та безжальна ненависть. Іншого Стрибога вона не знала. Птаха навіть лютувала по-іншому: світле проміння від голови розходилося на всі боки, правда, надто вже яскраве, таке й осліпити може… А Стрибогова лють? Ох! Чорнота закутувала чоловіка в безвихідь, виростаючи не тільки новою шкірою на ньому, а заповнюючи йому душу й серце. Чи такий вміє любити? – запитувала себе вкотре. Але ж він її батько, батько… Дуже хотіла вірити, що вміє.

Думки в голові переплуталися, заледве давала їм лад. З-за куща глоду вигулькнула кремезна постать чоловіка. Мальва стишила ходу.

Та з’ява не здивувала і не налякала, бо вона чекала, вона готова.

Високий, широкоплечий, світло-русявий, на шиї – знак. Його Птаха називала Сваргою смерті. Знак зловісно прикривав сонну артерію на шиї і трішки вібрував, наче сам по собі був живим. Чорні очі чоловіка дивилися сумно і трохи злякано. Хоча останнє, напевне, домалювала Мальвина уява. Бо… Чи може боятися той, хто нічого та нікого не боїться?

Стрибог – великий темний безсмертний, коханий її матері, доньки цар-матері Вітри. Верха власним життям заплатила за народження його дитини. Стрибог – чоловік Птахи. Останнє найбільше тішило. Так, чоловік Птахи, тільки Птахи. Мальві подобалося про нього так думати. Авжеж, чи могла міркувати по-іншому дочка та онука сарматки? Завжди вибирає жінка – відома всім аксіома, яка не потребує доведення. Навіть вона у свої сімнадцять знає про це, і напучування бабусі Вітри тут ні до чого. Але Стрибог досі з цим не змирився. І дарма. Бо коли тебе вибирає така жінка, як Птаха, то назавжди. І можеш піти від неї до іншої тільки мертвим.

Стрибог чекав, стриманий та серйозний.

Мальва з викликом мовчала й відкрито розглядала його, вперто не починаючи першою розмову. Стрибог, очевидно, не чекав такої реакції, тож ніяково закліпав очима. «Ото вже, сміливець! Так можна і до кінця світу стояти, витрішки продаючи», – подумалося дівчині.

Несподівано для себе, це вже точно – з ким поведешся, від того й наберешся, Мальва підняла вгору руки долонями до неба і голосно промовила, щоб Стрибог таки добре розчув, звичне у світі світлих вітання:

– Йменням Сварожого кола вітаю тебе, піднімаючи вгору руки.

Дивно, але їй майже відразу за усіма правилами відповіли. Стрибог схрестив на грудях руки, вклонився в пояс та прорік:

– Хай оберігає й тебе коло Свароже, дочко моя Мальво!

Мальва опустила руки, але не очі. Вона їх з чоловіка не спускала.

– Я твій батько, Мальво! – нарешті розігнув спину, опустив руки і майже урочисто заговорив. Говорив спокійно, несподівано тихо і зовсім-зовсім не грізно.

Здавалося, від того вивертня зі словами-стрілами замість м'якої вимови, який ледве не вкатрупив Птаху, не залишилося і півсліду.

– Я твій справжній батько, Мальво, – повторив ще раз, схоже, йому подобалося цим смакувати. – Обставини складалися так, що я нещодавно дізнався про твоє існування. На жаль, дитино, дехто повівся негоже, приховуючи від мене і від Темного світу правду про твоє народження. Але, волею писаних та неписаних законів, ти повинна знати, що по праву народження, тобто як донька, онука, правнука безсмертних темних, ти маєш належати Темному світу. Звичайно, право вибору залишається за тобою, але та, що називає себе Птахою, вчинила надзвичайно підступно та підло…

Він говорив. Мальва торкнулася рукою сонячного сплетіння. Звісно, безсмертні вміють блокувати почуття, але чомусь він не скористався цим умінням. І дівчина зовсім не слухала його балаканини, тільки спостерігала за тим, як довкола голови чоловіка кружляють небезпечно-грізні хмари, з рота вилітають слова, думки, стаючи дивною сірою субстанцією, яка не опадає долі, а просто налипає на того, хто говорить… Стрибог сумнівається, він не вірить у те, що каже. Він просто має так говорити і тому галайкотить.

Усередині дівчини наростав спротив. Що ж, якщо він думає, що вона сюди прийшла, щоб стати на бік темних, то дуже помиляється. Бо якщо у нього і його компанії щодо неї свої плани, у неї щодо них можуть бути також протилежні.

Мальва різко перебиває Стрибога:

– То капєц, може, заткнешся, Стрибоже? Чесний самаритянин, блін. Птаха – брехуха, а ти хто? Га? Мо', художника Святослава згадаєш? Борець за правду віднайшовся, бляха муха! Не лікуй мене, добре? Чи ти хочеш зробити все можливе й неможливе для того, щоб я навіть не спробувала тебе запізнати, зрозуміти логіку вчинків. Бо ні про яку любов, Стрибоже, до так званого батька з мого боку і мови наразі нема. Затям собі таке: я донька своїх матерів та свого батька. Так, мами у мене дві – та, що дала мені життя, і та, що виростила. Пощастило мені з мамами. І ще хрещену маму маю. Птаху. Бо без неї і не народилася б. А от з батьками сутужно. Тому що справжній, поки, лишень один. І це не ти. Бо це високе звання слід заслужити. А чим ти його заслужив? Може, ще на когось перетворишся та прикриєшся пишними ідеалами? Тому-то таке, друже бобер… Патякаючи різну дурню, лишень шкодиш собі.

Стрибог ошелешено дивився на Мальву, аж рота від несподіванки відкрив. Через те нагадував не жорстокого та сильного бога, а розгубленого хлопчика, якого спіймали на гарячому. Але врешті, зібравши докупи всі думки, видав із себе ще одну словесну порцію:

– Що? Як це? Це, це…Той хлопець Святослав – то зовсім не те, що ти думаєш. Ти потім зрозумієш. І в мене не було іншого виходу, щоб той… І я ж не знав, хто ти, тобто не та…Е-е-е-е-е-е… Тобто то все світлі, вона, та клята Пані Довершеність, у всьому винна. – Ледве не перейшов на крик, бо аргументів не вистачало: – Врешті, дочко, це несправедливо! Чому ти їй більше довіряєш, аніж мені? Ус е непросто насправді, зрозумій, дитино.

– А то! Я ж не теперішня. Тобто… Чому тоді, як ти думаєш, я з тобою базарю, чисто по приколу, чи шо?

– Вибач, тобто що значить «базарю» і «приколу»? Ми не торгуємося, і тебе колоти я не збираюся.

Мальва аж сплеснула долонями:

– Тю, йо-ма-йо. Як у вас усе складно. Блін, і темні нормальної мови не знають. Ви ж наче маєте бути того – неправильними. Тобто більш центровими.

– Якими? – Мальва нажахано розуміла, що Стрибог її розуміє ще менше, аніж Птаха. Та принаймні намагалася, і у відповідь Мальва також пробувала з Птахою розмовляти нормально. А тут? Хе!

Дівчина наїжачилася, почала майже нормально відповідати і повільно казати, наче говорила з душевнохворим:

– До-ро-гень-кий, зо-ло-тень-кий та-точ-ку! Ка-жу, що я спецом, тоб-то спеці-а-льно, сю-ди прий-шла до те-бе, щоб по-ба-чи-ти світ тем-них у на-ту-рі, тоб-то на влас-ні о-чі, якщо вже інакше не можна. – Перевела подих, продовжувала вже спокійно: – І якщо ти кажеш, що мене підмовили, то помиляєшся, бо, до речі, тільки дякуючи Пані Довершеності, як ти Птаху обізвав, я зараз тут. Чесно зізнаюся, згадуючи твій фокус-покус зі Святиком і те, як ти ледве не порішив Птаху, не дуже хотілося до тебе повертатися. І тому, мій файнесенький таточку, у мене до тебе навіть не прохання, вимога. Щоб я нічого образливого в бік Птахи і випадів щодо простих смертних не чула, окей? І мені фіолетово-бузково, що там інші темні про це думають, зараз мене цікавиш тільки ти. Ну шо, зашарив, тобіж врубався? Тю. Бліі-ін, зрозумів?

Мальва, коли дуже нервувала чи сердилася, вже не могла нормально говорити.

Стрибог вражено мовчав. Він не сподівався від Мальви такої реакції – це точно. Вона могла бути розгубленою, трохи зніяковілою, може, ледь-ледь упертою, але такою зухвалою… Він, будучи обмінчуком Святославом, здавалося, непогано вивчив її характер, манери. Ніжна, добра, довірлива. А тут така зверхність, презирство та непокора. Звісно, хлопчику Святославу вона хотіла подобатися, тому й старалася стати кращою, а зараз не до церемоній – вже яка є. І Стрибог ледве стримувався, щоб не бовкнути дівчині зайвого, бо найменше хотів зараз війни з власною донькою. Має юнка запальну вдачу. Ще закомизиться і передумає йти. Тож відповідав удавано спокійно, взявши себе в руки:

– Може, не станемо сваритися, дочко, га? І недоречно зовсім, люба, ставити якісь там вимоги. Чи ти не чула, що я щойно розповідав? Як ти можеш зі своїм рідним батьком так розмовляти? Ох, роботи у нас з тобою багатенько, я бачу. Тут великий та мудрий Морок має слушність – ти рідкий матеріал, а не щире золото. Та, зрештою, що хотіти від смертних, серед яких ти виросла? Хіба отруйне зілля може дарувати неотруйні плоди?

Мальва іронічно посміхнулася. Стрибог починав її дратувати. Тому одразу відбилась, не довго думаючи:

– Та ну! Йоперний театр, тобто цирк на дроті, вкупі з клоунами. Ну шо ти гониш? То, може, ти себе вважаєш ідеальним, га? Теж мені зебестовий знайшовся! Я з тобою сперечаюся? Оце мене схарює конкретно. Та я ще й не починала. От як почну, ще не такої заспіваєш. А щодо темних та того твого світу…

Стрибог різко перебив дівчину:

– Це і твій світ, дитинко, це світ твоїх предків.

– Йоханий бабай! Прям убойно! Тупо провал! Але, я ще раз тобі повторюю, папічок коханий-травою напха́ний, що не терпітиму, коли ображатимуть смертних чи Птаху. Це табу. Лишень за цієї умови я піду з тобою до дідька в зуби. І потому вже від тебе, ти, тіпа, мій Учитель від темних, так? Так от – від тебе залежить, чи мені у вас сподобається. Тому, дорогезні мої темні, Птаху і смертних не ображати. Це навіть не прохання! Домовилися?

Стрибог криво посміхався. Мала була вперта, як віслюк.

– Домовилися. – Старався не кричати, запхав весь свій характер до кишені. Бо то була його донька, єдина рідна його дитина, з якою мусив порозумітися. – От навчила тебе ця Пташка дурні різної, вже встигла засмітити голову непотребом. Що за слова, дівчино, що за мова? Як ти зі мною розмовляєш і що це за вимоги? Давай руку і йдемо вже – нас удома зачекалися.

Мальва хмикнула і стала в позу «а-ля українка» – то бабуся Горпина ту позу так називала, тобто руки в боки. Глузливо наморщила лоба:

– Овва, як каже моя бабуся Горпина. По ходу, ти мене напрягаєш. А ше хочеш від мене типу пієтету? Тоді, Стрибоже, веди себе адекватно, а то я можу і назад, тобто до Птахи, повернутися.

– Уже не можеш, – він говорив упевнено. – Роззирнися. Я передбачав, що ти можеш закомизитися, і тому нас перемістив.

То капєц. Так захопилася сваркою, що й не помітила, як вони кудись перемістилися. Але як він це зробив? Без варгана, авжеж: варган – це зброя світлих безсмертних… Темні не користуються світлим блиском музики. Це їх убиває. Мальва уважно роздивлялася довкола. Поруч текла не дуже широка річка, через неї перекинутий дерев'яний міст. На тому березі за мостом – висока брама в кам'яному мурі. Довкола все неначе в сутінках. Сонцем тут і не пахне. Щось Мальва сумнівається дуже, чи воно взагалі тут буває. Ні деревинки, ні травинки. Цікаво, що ж тут тримає небо, якщо й трави нема. Закинула голову догори. Блін, хіба в тих сутінках небо побачиш? А мо', його тут взагалі нетойво? Ні, бути такого не може. Небо є всюди. Просто тут небо тримає щось геть інше, а що саме, їй зараз не хотілось знати. Вона вже перестала дивуватися таким метаморфозам, бо з Птахою звикла подорожувати та переміщуватися в найнесподіваніші місця. Дзябоніла тихо й мирно річка. Вода в ній здавалася чорною. Чи від того, що світла та барв тут бракувало, чи від кольору її дна. Поклала руку собі на сонячне сплетіння і ледве втрималася, щоб не закричати… То була річка з мертвою водою. Дивно, але від води не відчувала загрози, хоч про це звідкись знала – вода у річці мертва, принаймні її частина.

– Бачиш, Мальво, – помітивши збентеження Мальви і розтлумачивши його по-своєму, озвався Стрибог. – Ти стоїш на початку нової дороги, нового життя, і зараз ти у нього увійдеш. Тож перестань вередувати і ласкаво просимо додому.

Чоловік простягнув руку, запрошуючи дівчину на міст. Але Мальва навіть не поворухнулась. Перевела свій погляд з річки на Стриба. Дивилася пильно в його чорні, бездонні, як вода у ріці, очі:

– Що? На початку дороги? Тупа правал. Ти думаєш, що заманив мене в пастку і я тут маю зі страху в штани накласти, так? Поки не почую обіцянки, що не станеш принаймні при мені ображати та обзивати Птаху й смертних, то й з місця не зрушу. Шариш?

– Ну-ну. О Чорнобоже! Ти знову погано говориш? Що за мова? Ні світлі безсмертні, ні Птаха такого осквернення власного тіла собі не дозволяють. А ти ще хочеш, щоб я любив чи поважав смертних? То їх робота – спаскудження та засмічення тіла через мову. Невже Птаха тобі цього досі не розтовкмачила? – Стрибог кепкував з Мальви. – Ну не хочеш іти, як хочеш. То я пішов, а ти посидь на березі цієї чудової річки та поміркуй. Коли порозумнішаєш, попросиш вибачення за свою поведінку й покличеш мене, і я, може, прийду відразу, а може, і не відразу, якщо буду дуже зайнятий.

– Ой, тримайте мене семеро! Повний капєц! Темний безсмертний мене буде навчати правильності мови? Цікаво, чого це у тебе вона така красива, га? Начебто вас, темних, мало б тішити, коли люди лихословлять.

– Що, тішити? Тратити сили на подолання ще й словесних покручів? Не туди дивишся, дитинко. Темні ніколи не дозволять оскверняти своє тіло та душу глупими словами. То сірі так розважаються. Слова – то не просто звуки з твого рота, а частинка твого єства. Ліпше

хай вона буде правильною, бо збочення не для темного боку і не для світлого. Бачиш, а нас зі світлими навіть щось об'єднує.

– Ага. Прикинь! Любов до мови! – І Мальва розреготалася, а Стрибог, вкотре не розуміючи її веселощів, здивовано кліпав.

– Так, любов до мови. То лишень сірим нема до цього діла, вони провокують гнилизну словесну, але… Давай згодом і про це порозмовляємо. Бо час підпирає. Ну, то що, дочко, пішли чи далі будеш упиратися?

– Нє, не піду. Ну й засранець ти, Стрибоже! – Мальва сердито блиснула очима в бік чоловіка, – О, ескюзмі, тобто вибач, я старих не ображаю, але ти сам напросився. Що за подвійні стандарти: ми не лихословимо, але смертних зневажаємо і можемо отак запросто і світ, який нам не подобається, разом з усім у ньому, мертвим і живим, спалити.

– Зневага та лихослів'я, Мальво, різні речі. Ще раз повторюю: слова це не просто набір звуків, який вилітає зсередини людини. Це те, що ти народжуєш. Ти можеш народити прекрасне, ніжне й добре створіння, а можеш покруча, вбивцю, що губить не тільки оточуючих, на яких впливають твої покручі-слова, а й тебе. Але… Прошу, благаю! Давай про це потім поговоримо. Ця річка не дуже добре впливає на тих, хто надто довго біля неї перебуває. Тому не комизься, дитинко, ходімо.

– Нє-а! І з місця не зрушу. Я чекаю від тебе обіцянки не ображати смертних та Птаху.

Стрибог заперечно похитав головою. Його починала навіть тішити поведінка Мальви. Кумедна дівчинка, його мала. Вперта і з характером. Недарма вона отримала позначення, має в собі бісова дівка отой справжній стрижень. Дівчина тим часом запхала руку до кишені й неквапом вийняла з неї дримбу.

– Це ще що таке? – Стрибог запитував за інерцією, бо добре знав, що це. Птаха частенько користувалася варганом під час своїх подорожей. Він, як темний, не міг цього робити. Світла енергія варгана-ключа могла його покалічити чи навіть убити. Ніколи не перевіряв це на собі, але ще зі школи знав, що корисне для світлих – смертельне для темних і навпаки. Із Мальвою зараз усе просто: вона і не світла, і не темна, тож жодна з магій не заподіє їй лиха. Вона захищена даром непосвячення і водночас дуже вразлива для інших впливів – людських, смертних, сірих. Знав, що говорить дурницю, та все ж вирішив малу налякати:

– Не смій цим користуватися, дочко. Воно тебе вб'є. – Старався говорити впевнено та виходило якось не дуже переконливо.

– Тю на тебе! Прикинь, не вб'є. Я вже користувалася і не раз. Отаке-то, стрьомно, пра'? Тож або ти зараз дещо мені обіцяєш, або я тихенько звалюю під мелодичний спів баяна, тобто варгана. Ну?

Мальва не жартувала. Вона притулила дримбу до вуст.

– Е, той! – Стрибог підняв вгору руку, прохаючи Мальву нічого не робити. – Хоч твій ключ тут і не зовсім у робочому стані, але давай не будемо випробовувати долю. Бо ти можеш лиха наробити собі, переміститившись у таке місце, де тебе ані ми, ані світлі не знайдуть. Що з тобою вдієш, вимагачко мала? Добре, я тобі обіцяю не займати словесно ані твою Птаху, ані твоїх смертних, але і ти мені пообіцяй, якщо не з повагою, то хоча б із терпимістю поставитися до світу темних і, я не наполягатиму на вислові, «твого рідного світу». Ти його дитина по праву крові й наступництва. Тож спробуй не просто оглянути його, як на екскурсії, а зрозуміти, прийняти з гідністю знання, які він тобі подарує. І, будь ласка, менше вживай отих своїх перчених словечок. Такі слова вміють притягувати неприємності, як магніти.

Мальва демонстративно відняла дримбу від уст, тоді дістала з іншої кишені шнурок, вчепила на нього дримбу і все це повісила собі на шию. Ото сказонув – погані слова неприємності притягують. Та всі темні – одна велика бридка неприємність. Кого ще тут притягувати?

– По-перше, я тобі не вірю, що ключ-варган тут не працює. Темні, може, розмовляють культурно, але брешуть не гірше, аніж собаки. Ага, Учитель Посолонь просвітив. Що, круглі очі робиш? Думаю, добре розумієш, про що я. А коли ні – розтовкмачую: я щойно сказала, що ви вмієте кльово, тобто гарно, обдурювати. І чим ви тоді ліпші від смертних? Однак я не стану перевіряти, чи ключ тут працює, бо ти мені пообіцяв те, що я хотіла почути. Оскільки ти прагнеш «всім серцем», тобто типу перетворитися на справжнього батька, то не думаю, що порушиш обіцянку. Тобі це просто не вигідно. Отже, чемність за чемність. Обіцяти стовідсотково не виражатися таки не можу. Звикла. Але принаймні намагатимусь. До речі, коли мене не сердити, то я біла, пухнаста, вишиваю хрестиком і не матюкаюся.

Бачачи, що Стрибог майже нічого не втямив зі сказаного нею, Мальва тільки махнула рукою:

– По ходу таке. Проїхали! Щодо твого, тобто типу нашого Темного світу, то… Для того я сюди й припхалася, щоб не просто познайомитися, а й зрозуміти. Що ж, по руках тоді чи як?

Стрибог ледве не розсміявся, майже силою запихаючи усміх досередини. Простягнув перед собою правицю. Мальва у відповідь свою. Її долоня була легка та ніжна на дотик, Стрибогова важка та сильна. Потиснули руки. Поруч почулося важке кигикання. Вони повернули на звук голови. То навстіж розчинилися ворота. Брама у Темний світ, який чекав їх і запрошував увійти. Мальва обережно вивільнила свою руку з руки Стрибога і впевнено, задерши догори носа, попрямувала в бік воріт. Самостійно, а що? Чого їй боятися! Вона ж донька сарматки. Хе, і хай той, хто називає її своїм батьком, плентається позаду. Вона ще їм покаже, що це таке – любити ближнього. І хоча старалася переконати себе, що зовсім-зовсім, тобто аніскілечки, не боїться, напустивши залізної бравади, це не дуже вдавалося, бо серце її видавало. Воно шалено гупотіло та тріпотіло, аж блузка гойдалася, наче від вітру. Але то не був страх, то було очікування незнаного. Що там за тими воротами? Хто там за ними: свої, чужі чи, може, і одних, і других потроху…

2. Коли помираєш – стаєш іншою…

– Як ти могла, дочко? Як тобі могло спасти на думку подібне, скажи? Ти, наймудріша серед світлих безсмертних, таке утнула. Просто віддати темним нашу маленьку Мальву. Вона була майже готова випити з Білобогової чари. Ні, не так. Якби тільки ти наказала, випила б, настільки ця дитина тобі вірить.

Учитель Посолонь, сердитий та блідий, обличчя стало одного кольору з його бородою, ходив метушливо з одного кута в інший великою залою Білобогового Храму. Перед ним стояла Птаха. Руки жінка опустила вниз та склала в замок. Голову не опускала, просто дивилася у вікно, трохи пустим та відстороненим поглядом. Обличчя було того самого кольору, що і в Учителя Посолоня. Вона чекала такої відголосі.

– Хіба ти не могла, дитино, порадитися зі мною? Що ти накоїла? Це ж просто неймовірно – віддати темним майже готову світлу безсмертну. Кинула ягня у зграю до голодних вовків.

Але вона кинула, вона змогла. Зуміла! Переступила через власну вигоду, гординю, жіночу помсту, бажання нашкодити тому, хто хотів її вбити, переступила зрештою й через вигоду для усього Світлого світу. Так, звичайно, вона легко могла переконати Мальву бути світлою безсмертною, і це не вимагало від неї зусиль, майже не вимагало. Але чи це правильно? Мальва сама повинна цього захотіти, усім серцем, щоб потім сумніви не ятрили, не душили, як тепер душать її батька, і любов до світлої безсмертної – лишень каталізатор.

Учитель мусив вибалакатись, довести цю розмову до кінця, а вона повинна була вислухати, не перебиваючи. Тому чемно слухала і думала про своє. Учитель говорив, говорив, говорив. А вона… Вона думала. І зовсім не про Вчителя Посолоня, не про світлих безсмертних, не про рівновагу в світах, яка могла зрушитися від наслідків вчиненого нею. Для того є мудріші голови, такі як Посолонь чи Род, от нехай і обмірковують. Вона, хай і безсмертна, однак жінка. І думала зараз про іншу жінку. Про Мару, яка стала останньою краплею в рішенні віддавати Мальву темним чи ні. Точніше, дозволити Мальві трохи пожити у світі її справжнього батька.

Птаха сиділа на березі колись великої ріки. То був світ її Остапа. Тут завжди добре думалося. Вона часто втікала сюди від усіх і від себе також. Від себе надто правильної, аж до оскоми на зубах, до хрускоту в пальцях. Мертва річка котила мертві води. Точніше, нічого не котила, то її щедра уява вимальовувала дев'яті вали та буревії зі смерчами. А насправді буревії вирували у неї всередині, і вона мусила з кимсь ними поділитися, щоб не розірвало. А з ким поділитися так, щоб не нашкодити? Тільки з мертвим світом, з мертвим…

Пустеля, велике ніщо довкола. І вона зі своїм болем, гризотами посеред цього. Так, після Біловоддя вона не повернулася відразу додому, а прийшла сюди. Йшла від себе, щоб повернутись до себе. Отямитися і отямити.

Оглянула свої руки. Цілі. Згадала біль і той момент у Біловодді, коли не змогла пригадати бодай свого імені. Вона дивом вціліла і дивом змогла торкнутися найсвятішого місця для кожного безсмертного. Ні, не дивом. Див не існує, як і магії та чар. То все омана, облуда, яка легко заплутує і яку легко розвіяти вірою, але насправді не має нічого спільного з реальністю. Біловоддя було справжнім. І її туди приніс той, хто хотів, щоб вона жила. Її врятували. Хто? Вона не знала, але той, хто це зробив, шепотів їй на вухо: «Кохана!» Вона це добре пам'ятала. Ох, людська пам'ять така вибіркова, обличчя не пригадає, зате слова… «Ко-хана». Коханими всіх підряд не називають. Той, хто врятував її, мусить бути досить сильним безсмертним, настільки, щоб знайти дорогу в Біловоддя. Ні серед темних, ані серед світ-

лих безсмертних таких досі не зустрічала. Так, лишень води Біловоддя могли повернути до життя людське тіло безсмертної після того, як Стрибог майже вбив її.

А якби вбив, то що? Чи прийшла б по неї Мара? Чи прилетіла б Птаха-Магура по її душу і куди б понесла для ще одного переродження? О, скільки разів вона бачила, як це відбувається з іншими!

Вона не просто відновилася у водах Біловоддя, а враз ясно згадала все. І навіть те, ким була до того, як відродилася у світі Чотирьох Сонць. Зрештою, тут і цікавого наче нічого нема – вона була Птахою. Птахою Славою, Магурою, але тоді найчастіше її звали Птахою-Перуницею. Чому вона тоді пішла на переродження? Смерті не пам'ятала. Запитувала себе і поки не знаходила відповіді. Але відповідь обов'язково прийде, коли настане пора. Поки це не на часі. Померла, народилася, тобто відродилася, вкотре помирала і вкотре відроджувалася… Коло завжди замикалося, і ось вона знову Птаха, а коли настане днина летіти у вирій разом із Магуркою, вона полетить і повернеться: так було і буде завжди. Закон Всюдисущого єдиний для всіх.

І вона не боялася смерті. Бо безсмертя це вирок для всіх, хто має душу.

Біловоддя. Дуб. Алатир. Там спокій, там вічність, там мир. Навіть коли ще не було творця і матері Земун, Біловоддя існувало… Вона тепер це знала, бо їй дозволили напитися білої води з долонь Вічності. Хто ж створив Біловоддя? О, думкою далеко кинеш. Далеко!

Прадавня пам'ять до неї поверталася поволі – по краплі складалася в струмок, а потім він ставав річкою. І її знання мали врешті перетворитися на море і затопити її усю. По краплинці збирала вона ту воду в собі. І знала, що рано чи пізно вона пригадає того, хто врятував її, не дав померти. Бо десь на денці прокидалося щось до болю знайоме, щемливе, тепле та затишне і зовсім не гидке чи примарне, а навпаки – наче квіточка, що от-от має розтулитися і заквітнути. Бо воно у пам'яті правічній жило завжди. І вона згадає, рано чи пізно. Бо п'янкий запах неба перед грозою не так легко забути.

Встала з застиглої неживої землі. Навіть не так. Із поверхні встала. Тут усе таке мертве, бо навіть гола земля в інших світах жива, а тут вона справді мертва, загнана людьми в штучно створену труну. Стояла і вдивлялася в далечінь. Згадала інший запах та інший голос. І слова дошкульні й пекучі, мов шматки розпеченого заліза, яким насильно таврували душу.

– Сама напросилася, – лють та ненависть у голосі чоловіка, ще вчора коханого. І в її бік летить згусток смерті. А вона бачить тільки його очі, очі коханого. І там морок.

Зітхнула. Усе закінчено. Вона не стане зараз плакати. Хіба зрадник вартий твоїх сліз, жінко? Звичайно, ні. «А те, що жило поміж вами, Стрибом та Птахою, купу літ та робило вас кращими?» – запитував внутрішній голос. Відмахнулася від нього, наче від докучливого дзижчання мухи. Вистачить! Уже не одну годину думки шаленіють у голові. Час повертатися в Яроворот, додому. Бо, якщо довго її не буде, направду можуть подумати, що вона мертва. Отоді й почнеться справжня війна. Новонароджена безсмертна Мальва, яка по праву крові належить темним, раптом опинилася у світі світлих, а інша світла безсмертна мертва, і в її загибелі винен син Повелителя Темного світу. Темні лютують, вимагаючи віддати їм Мальву, світлі, звісно, не віддаватимуть і добре її заховають, відповідаючи помстою.

Ох, не один світ постраждає від тих поборювань. Вона мусить повернутися, мусить бути поряд із Мальвою. Вона й досі відповідає за неї. Ні, не так. Вона завжди відповідатиме за неї, як і за Остапа. Вони її діти. І нехай вона їх не народжувала, але любить їх не менше, аніж рідна мати.

Зітхнула. Рушила в бік мертвого міста Ольвії. Тут немає запахів, зовсім нічого немає.

Брела дорогою, дивлячись собі під ноги. Раптом щось примусило зупинитись. Вклякла, відчуваючи в пустці мертвого світу живу присутність. Підняла очі, навпроти, зовсім поруч, рукою подати, стояла жінка. Птаха відразу впізнала її.

– Іменням Сварожого кола вітаю тебе, піднімаючи вгору руки, світла безсмертна Птахо!

Жінка стояла з простягнутими до порожнього неба руками. Що тут тримає небо? Напевне, пустка й тримає, стовпи в кожному світі свої. А може, й слова таких-от, як вони з цією жінкою, і тримають.

І собі підняла вгору руки, долоням до неба:

– Хай благословить тебе Сварог, Маро! І я йменням нашого творця вітаю тебе!

Жінки вклонилися одна одній.

– Як ти мене знайшла? – чи то запитувала, чи то швидше дивувалася Птаха.

Мара сумно посміхнулася у відповідь.

– Печать смерті від прокляття, Птахо. Воно ледве тебе не вбило, тому й шлейфом тягнеться досі за тобою. Він зараз майже розвіявся, той шлейф, але я досі його бачу. То ніби тінь від сонця в погожу днину.

– Печать смерті? – чи то запитувала, чи то стверджувала для себе Птаха. – Певна річ. Я мала померти, навіть безсмертні помирають, і я це знаю тепер, і знаю чому, і знаю як. Ти ж не прийшла запитувати, як я почуваюся, правда, Маронько?

Мара дивилася вдавано спокійно, однак Птаха надто довго її знає, щоб не зауважити зміни, ледь помітної, в очах Повелительки Смерті. Там розгубленість. Звісно, Мара знала, що Птаха вижила, але ж чомусь її присутність кілька днів поспіль не відстежувалася ані в світі темних, ані світі світлих, ані серед живих, ані серед перероджуваних. Птаха просто випала з усіх світів відразу і тепер стоїть перед нею жива-живісінька, зовсім не ушкоджена, ніби нічого й не трапилося. Жодних шрамів на тілі, навіть знаків немає. От і тінь смерті майже щезла з її світлого лику. Наче це просто наклеп якийсь зведений на Птаху, і насправді жодних спроб її вбити не було. Але, переглядаючи óбрази в голові сина, Мара добре бачила, що прокляття таки влучило в Птаху, і якщо й не вбило, то мало скалічити до невпізнання. Хтось жінку врятував. І не просто врятував, а й вилікував. І ось зараз неушкоджена Птаха, впевнена і трохи печальна, стоїть перед нею. Навіть не так. Надто мудра, такою Мара ще ніколи Птаху не бачила. Сталевий блиск в очах. Згадала дурну приказку смертних: те, що не вбиває, робить сильнішими. Ще не знала, чи стала Птаха сильнішою, але іншою – так.

Лишень сьогодні вранці Мара відчула печать смерті на безсмертному тілі Птахи, ледь помітну, яка через кілька миттєвостей також розвіється. Ледве встигла взяти слід. Ні, Мара не стане розпитувати Птаху, хто врятував її, як зцілював та де переховував. Бо хіба безсмертні про таке запитують? Вона тут для іншого.

– Так, Птахо-Славо! Я не з цікавості тебе шукала. Бачу, ти жива та здорова.

– Якщо заради того, щоб когось через мене карати, Маро, то не варто було приходити.

Мара згідливо кивнула головою:

– Інших слів я від тебе й не чекала. Бо ти Птаха. Але… – Жінка тільки на мить перечепилася на слові й продовжувала: – Маю до тебе розмову, і вона тобі може видатися дивною, а намагання бути почутою безглуздим, бо за того, за кого прошу, не повинна просити. Те, що він накоїв, не має виправдання.

– Ти хочеш, щоб я пробачила Стриба? Як? Чому? Тобто ти за нього просиш? Але, Маро, до чого тут ти?

Мара затулила обличчя долонями. Птасі навіть здалося, що та зараз розплачеться. Але це була Мара і вона доволі швидко опанувала себе. Птаха нічого не розуміла. Мовчки спостерігала за Марою, чекаючи пояснень, а та тим часом продовжувала:

– Хочу розповісти тобі дещо про себе. Може, тоді ти мене зрозумієш, бо ти також жінка.

Поруч стояла мертва пластмасова лава. Якби це було дерево, то його вже давно з’їв би час. Але пластик у пласти-ковому мертвому світі продовжував жити.

– Давай сядемо, Маро! Думаю, що ця твоя розмова не дуже коротка. І я слухатиму уважно і постараюся тебе почути. Оповідай.

Жінки сіли, і Мара почала розповідь. Говорила про свого чоловіка Морока-Мора і про сина Стрибога, і про те, як і чому вона пішла від них, і про те, що дуже втішилася, коли раптом її син покохав Птаху. Думала, що він зміниться й не перетвориться на свого батька. І він справді довго залишався нормальним. І Мара тоді дуже пишалася своїм сином, намагалася часто бувати поруч, коли мала час. Вона зараз говорила як любляча мати, а не жорстока та справедлива Повелителька Смерті, Володарка Перемінників.

Птаха слухала уважно. Після Біловоддя, напевне, мало що могло її вразити, і навіть те, що Стрибог син Мари, чомусь не здивувало. Бо в Стриба мала бути мати, крім жорстокого та страшного батька, володаря мороку. Бідний Стрибог не знав своєї матері. На запитання Птахи сумно відповідав, що мати померла, народжуючи його. Батькова легенда… І ось мати-зозуля сидить зараз поруч. Чи засуджувала Птаха Мару? А за що? Безсмертні мають своє призначення і виконують його, бо коли одного разу вип'єш із чари Сварога, то назавжди стаєш чесним виконавцем великої волі творця. І на запитання та заперечення не маєш права. І такого права не мала Мара, не мала Птаха і не буде мати Мальва, коли врешті вип'є з чари, приготованої для неї Сварогом. Чи розуміла Птаха Мару? Наразі ще ні.

Мара гарячково вхопила Птаху за руки і благально зашепотіла:

– Ти пробач, будь ласка, Птахо! Пробач нам. Насамперед мені пробач.

Мара низько схилила голову, і Птаха відчула вологість на своїх руках. Мара плакала. О Свароже! Боги також плачуть. Дивилася здивовано згори вниз на знічену та змалілу постать великої Мари.

– Не треба, Маро! Ти ж велика Повелителька. Не гоже тобі плакати. Не смій! Не вибачайся, ти не мусиш вибачатися, бо нема за що. Стрибог сам зробив свій вибір. Ніхто його не силував до цього.

– Є за що, Птахо. За сина. Він ледве тебе не вбив. І я також у цьому винна, бо покинула його маленьким на поталу батьку-покручу. Тому він таким і став. Але він, він… Ох, серденько, в душі він не батько. Він кращий. Він мій син! Ти ж його знаєш, Пташко! – Мара так і говорила, опустивши голову, ховаючи очі.

Голос звучав приглушено. Кожне мовлене слово давалося Марі важко, наче вона наковталася каміння і зараз випльовує його разом зі словами.

Птаха майже силою підвела голову жінки:

– Ох, Матінко-Маронько! Перестань себе картати. Твій син давно вже виріс. І сам обирає, яким бути. Я жива! Бачиш? І не проси прощення, бо воно не потрібне. Я твого сина майже відразу простила. Так, він міг вчинити по-іншому. Повірити, довіритися, але не зробив цього. І ти тут ні до чого. А знаєш, зрештою, певне, я й сама трохи в усьому винна. Змусити крота любити небо – чи це не занадто? Шукати зорі під землею – хіба не збоченство? Їх там просто нема. Вивела крота на світло – і що? Крота просто почало млоїти від висоти та світла, і він захотів додому, під землю.

Птаха вмовкла, наче щось обмірковувала.

– Так, Пташко, я передбачала, що все може й так закінчитися, – сумно промовляла Мара. – Ти така чиста, а він… Він. Ох, леле! Але ж він має в собі і від мене багато, я ж його мати.

– Він ніколи не був світлим, Маро, ніколи не став би ним, і ти це добре знаєш. Він завжди залишався собою, і за це його у нас одні боялися, але більшість поважала. Я навіть не дорікатиму тобі, чому раніше не відкрилася мені, чому при народженні Мальви втаїла від мене Стрибове батьківство. Очевидно, ти правильно вчинила, бо дурна ревність могла тоді приглушити в мені почуття обов'язку перед творцем та великою Берегинею Рожаницею. І можу навіть зрозуміти те, яким чином ти заманила мене у світ Сарматок через сон, щоб я тобі допомагала.

– Заманила? – Мара здивовано дивилася на Птаху. – Я тебе не заманювала у цей світ. Я вважала, що ти маєш у ньому певні обов'язки, тільки й усього. І скажи, до чого тут мій син Сон?

Птаха нахмурила чоло, відкинула рукою волосся, що впало на очі:

– Одного разу вночі мені наснився твій син Сон, його дружина Дріма та твій онук Угомон. То Сон мене нав… – Птаха затнулася на півслові. Вона зрозуміла тепер, що помилялася, думаючи про Мару як стратега в якійсь грі. Зрештою, чи могла Мара просто так подарувати їй стрілу Перуна? Хто вона така для Перуна? Одна із безсмертних, Повелителька, Володарка Смерті, Перемінника і тільки… А ті стріли можуть тримати в руках тільки їх справдешні власники та володарі царства дрімоти.

– Не розповідай про сни, не мусиш. – Погодилася доволі швидко Мара. – Це не важливо. І це твоя історія. Але знай: я до неї не маю жодного стосунку. Наша з Мальвою почалася у світі Сарматок. І я направду дуже втішилася, коли раптом поруч із умираючою сарматкою Верхою опинилася ти і допомогла моїй онуці народитися. І якщо за це треба просити пробачення, а не тільки за вибрики мого недолугого сина-телепня, то я також це зроблю.

Птаха сумно захитала головою і зазирнула в очі Марі. Чи не вперше так уважно та прискіпливо вивчала цю велику жінку. Перед нею сиділа не та велична та поважна Мара, Володарка Смерті, яку вона завжди знала, поважала і навіть побоювалася. Зараз це була трохи знічена, втомлена виконаннями великого обов'язку, звичайна жінка. Так, чорні очі, як у сина, проте зовсім не холодні й без натяку на лукавинки, як у Стрибога, теплі, як повітря влітку, і трохи вологі, наче весняна земля після дощу.

– Ох, Маро, Маро! Годі вибачатися, бо наступного разу, коли справді виникне така потреба, слів не вистачить. А тепер скажи всю правду, – Птаха не відводила від Мари своїх очей, – ти не лишень для цього, щоб вибачитися за сина, мене шукала, правда? Ти хочеш, щоб я не забороняла Мальві бачитися зі Стрибом, так?

Мара сумно дивилася на Птаху. Здавалася їй геть іншою, так, це була та сама добра й справедлива жінка, однак вона раптом звідкись набралася досвіду, знань та проникливості, перетворившись на мудру й розважливу.

Мара журно скривилася. Вона не знала, що чекати зараз від Птахи, але, яке б рішення та не прийняла, воно буде справедливим:

– Я прошу тебе не просто дозволити Стрибогу стати справжнім батьком для Мальви, зрештою, тут все залежить від нього, я уклінно прошу тебе, прикликаючи до моїх слів на допомогу всю силу сонця Дажбога, дозволити Мальві піти разом із батьком у його світ. Вона сама, тобто без твоєї допомоги, має розібратися, на чий бік пристати, бо інакше сумніви та почуття провини чи недовиконаного обов'язку терзатимуть її вічність. І тебе через це також. Вона гарна дитина, чиста, ти добре її пильнувала.

Птаха спохмурніла, замислилася. Мара тим часом переконливо запевняла, що це насправді не надовго, а щоб познайомитися зі світом темряви. Зрештою, цим можна буде уникнути сварки з темними і навіть укласти перемир'я у не вельми гарних стосунках, які тривають уже не одну сотню літ, відколи Стрибог перейшов до світлих.

«Наче до того все складалося якнайліпше і ми сперечалися тільки на шахових турнірах», – трохи жорстоко подумала Птаха.

Птаха відповіла майже відразу, наче приймала доволі просте рішення:

– Що ж, Маро, я тебе почула і, можливо, навіть погоджуся, однак… Я хочу тебе про дещо запитати й отримати чесну відповідь.

– Якщо це не похитне рівноваги в світах, то чому б і ні, – навіть не замислюючись довго, випалила Мара.

– Не похитне. Я про таке б і не запитувала. Ти, відповідаючи, не порушиш жодного припису.

Птаха на частку секунди вмовкла, збираючи докупи думки, зосередилася і заговорила:

– Я знаю, що існує Книга Вічності, яку дозволено читати лишень тобі. Це так?

Мара здивовано подивилася на Птаху:

– Звідки ти знаєш, про неї ж відомо тільки…

Затнулась. Вражено дивилася на Птаху. Птаха прочитала зачудування в очах Мари і трохи печально відповіла:

– Звідки? Коли помираєш, Маро, стаєш іншою…

3. Бігла через місточок…

Мальва ступила на міст. Згадала дитячу казочку про козу. Замуркала собі під ніс:

– Бігла через місточок, вхопила кленовий листочок.

Тим часом робила кроки… Перший, другий, третій…

– Бігла через гребельку, вхопила водиці кра…

Не договорила, бо раптом дика та незбагненно шалена паніка обступила її, відібрала мову. Руки дрібно тремтіли, ноги здавалися ватяними. Але рухалася далі, змушувала себе йти. Правою рукою вчепилася в перила, щоб втримати рівновагу, і майже поривчасто відсахнула від них руку. Вони аж пашіли. Зупинилася, повернулася перекошеним від болю обличчям до Стрибога, замахала обпеченою рукою:

– І шо то за фіговина така, срань Господня, щоб йо… – вкусилася за язик, вона ж пообіцяла щойно говорити чемно. – Це світ темних так ніжно мене зустрічає? Типу хліб-сіль, капучіно?

– О Свароже! Ти знову розмовляєш крученими словами? Будь ласка, стримуйся. І до Темного світу ми ще не дійшли. Це лишень міст, Мальво! Забув попередити: ні до чого тут не торкайся. Коли не знаєш, як воно на тебе діятиме, ліпше не рухати. Невже Пані Довершеність тебе цьому не навчила?

Мальва пропустила крізь вуха зауваження Стрибога. Ще чого? Як вона захоче – так і говоритиме! Пообіцяти старатися говорити правильно не означає пообіцяти взагалі не виражатися. Це вона поруч із Птахою намагалася бути кращою, а з цими… Гарна зустріч – жахлики в голові та розпечене залізо. Відразу згадала світ Вередів та райські молодильні яблука і те, що вона одне заледве не з'їла, і якби її Птаха не зупинила, то довелося б усі її пригоди відкласти на 17 років.

– Пані Довершеність? – посміхнулася майже крізь сльози. Рука нестерпно боліла, вкриваючись пухирцями. – Ги! Зрештою, тобі ж видніше. Бо вона твоя дружина. Ох, як пече. Гарно ж світ темних мене зустрічає – розпеченим залізом.

Стриб сердито свердлив очима Мальву. Ну чому їй так подобається виводити його з себе? Може, тому, що знає: він нічого їй поганого не зробить, не каратиме. Прочуханами прихильності не здобудеш.

– Вона не моя дружина, Мальво. – Сказав з притиском на кожному слові і додав, поправляючи себе: – Тобто вона вже не моя дружина.

– Ага. Не будь таким впевненим. Як кажуть у Львові, тобто у моєму рідному світі, світі Єдиного Бога, дружини колишніми не бувають.

Мальва продовжувала дратувати Стриба, отримуючи за попечену руку хоча б таку компенсацію і з задоволенням стаючи на улюблені мозолі чоловіка.

Стрибог мовчки підійшов до дівчини, запихаючи своє роздратування глибоко всередину. Усе одно не переговориш. Узяв її за обпечену руку, легко затиснув між своїми долонями і подивився Мальві просто в очі:

– Давай з Птахою ми самі розберемося, гаразд? Це наша війна чи наш мир. Не втручайся, добре? А щодо світу Єдиного Бога, то не він є твоєю батьківщиною. Маєш це прийняти. Не будь упертою, як віслюк. Бо ти, дочко, все ж одна з нас, щоб там собі не казала.

Біль у руці минув, але Мальва не поспішала висмикувати свою руку з долонь чоловіка. Вона не відводила від його бездонно-чорних очей свої сірі. Подивимося, хто кого передивиться.

Говорила спокійно, принаймні дуже старалася, щоб так виглядало:

– Що, тобто я одна з вас? Ха! Розмріялися! Я не одна з вас. І не одна посеред світлих, і, аби ти знав, світ Птахи мені набагато симпатичніший, ніж твій. Я позначена Перемінником,

але не випила з чаші і досі не вибрала жодної зі сторін. Зрештою, можу той оберіг повернути назад Марі. Ой, знаю-знаю, це можливо тільки ціною власного життя. А тому… Я досі проста людина, із племені смертних, яка, на відміну від вас, безсмертних, має право вибору. Долею випадку, не знаю навіть, чи є це моїм найбільшим нещастям чи найбільшим щастям, я твоя донька, але й донька смертної також. Наберися терпіння, типу батько, і постарайся зробити так, щоб світ темних не здавався мені клоакою. Поки що я зрозуміла таке: торкатися до будь-чого у вашому світі не можна, поки не запитаєш дозволу, бо воно кусається. Скажи, а дихати хоч можна чи також через раз?

Після сказаного Мальва різко висмикнула руку з долонь батька. Оглянула її. Ціла. Без пухирців та натяку на опік. Мда, а він також дещо корисне вміє, той Стрибог. Не тільки язиком чесати та людей вбивати.

– Тепер, може, кілька слів скажеш мені про міст, а то якось навіть незручно бути тут і нічого не знати про це місце.

Стриб невдоволено закрутив головою:

– Скажи мені, дочко, від кого ти набралася такої колючості та насмішкуватості? І жодної поваги до старших. Твоя ж мама була добра і ніжна. Та й твої смертні доглядальники наче нічого…

– Доглядальники? Фі, як некрасиво! Батьки, Стрибе, батьки! – різко поправила чоловіка Мальва. – Ті, що вчили мене любити, вірити, надіятися.

– Добре, хай, батьки. Називай, як хочеш. Бачиш, я навіть не сперечаюся зараз з тобою і тому прошу, будь ласка, зроби і ти мені назустріч хоч півкроку. Ми мусимо з тобою порозумітися та навчитися співіснувати. Ми живемо в одній площині – ти, яким би це тобі бридким не видавалося, моя донька, і я люблю тебе вже лише за це. І нікуди ані ти від мене, ані я від тебе не дінуся.

– Ти мене любиш, Стрибе? Ой! Темні вміють любити? Капєц! А мою маму ти також любив? Оту ніжну та добру. Ти взагалі її хоч пам’ятаєш, чи просто чемно почнеш мене переконувати – авжеж, пам’ятаю, вона була особлива і те-де і тепе. Не бреши!

– Мальво, дівчинко! Не починай знову. Ходимо по колу. Ти ж була в світі Сарматок і знаєш, що ті жінки вчиняли з чоловіками і для чого їх використовували?

– Так, я була у світі Сарматок і знаю набагато більше, аніж ти собі думаєш. Тому перед тим як станеш брехати, то спочатку подумай, чи варто. Бо можеш тільки нашкодити. Я познайомилася у світі Сарматів зі своєю рідною бабусею Вітрою. Отам моя справжня батьківщина, я відчувала це кожною клітинкою свого тіла. Так, я там народилася. Багато мені бабуся розповідала і про маму, і про тебе. Але й це не все. Земля має пам’ять, Стрибе, і вона також мені багато повідала й про тебе теж. Набагато більше, аніж могла знати бабуся.

Стрибог нервово сіпається. Підносить руку вгору, наче щит:

– Ну все, досить, Мальво, досить. Якщо чогось не розумієш, то не варто вважати це чимсь аморальним, неправильним чи збоченим. І ще одне. То навіть не прохання. Вимога. Я не Стриб. Перестань мене так називати. Не хочеш казати «батько», не кажи, але затям: я не Стриб. Той чоловік помер тоді, коли ти народилася, коли та, що дала мені це ім’я, стала зрадницею, – він говорив майже з болем у голосі.

– Ні. Він не помер. Він заблукав і просто чекає нагоди знайтися. – Мальва зітхнула: – А та, що зрадила, врятувала твою доньку. Пам’ятай про це. Добре вже, називатиму тебе Стрибогом, хоч горщиком, якщо захочеш.

– Горщиком? Яким ще горщиком? – Стрибог здивовано витріщився на Мальву.

Та розсміялася:

– Ага, розумію. З почуттям гумору в темних проблеми. Моя бабуся Горпина любить казати: «Назви хоч горшком, та в піч не пхай!» То образне, розумієш, крилатий вислів типу?

Стрибог продовжував розгублено кліпати очима.

– Ну, все! Типу розібралися. Ох, відчуваю, важко мені доведеться з вами. Що ж, Стрибоже, давай припинимо нашу безглузду перепалку. Якщо заліз у кошик, то називайся грибом. – Несподівано розсміялася, дивлячись, як Стрибог старається зрозуміти, про які такі гриби вона йому товкмачить. – Доступною мовою, типу для наймудріших. Кажу, якщо я сама постукала та зайшла в ці темні двері, тобто у двері Темного світу, і якщо вже тут, то мушу йти далі. Що ж, кілька слів, пане гіде, тобто проводирю, про цей міст, сподіваюся, таки почую?

Стрибог зосереджено над чимсь замислився на кілька секунд, може, думав, чи слово «гід» є образливим, чи просто згадував його значення, тоді перевів погляд із розчинених навстіж воріт на міст та почав розмову:

– Цей міст не простий. Ну, твоя рука про це вже знає. І ти, очевидно, здогадалася, що його, крім безсмертної магії, бережуть набагато старіші речі. На нього кажуть Калиновий. Найпростіше маскувати небезпечні предмети під щось дуже просте, тому в даному випадку так і зробили. До світу нашого, або Оселища Відтіні, можна потрапити ззовні тільки через ці ворота. Ними заходять друзі, заходять і вороги, якщо є потреба. Але непрошені гості просто згорають на тому містку, якщо вони не з темних безсмертних чи якщо не запрошені.

– Чому ж тоді я так легко пройшла?

– Ти за покликом крові темна. І тобі завжди тут раді, бо світ Відтіні – твій рідний дім. Ворота це знають. Лишень ти поки цього не розумієш, на жаль. Та розуміння прийде з часом, я впевнений у цьому. Щодо перил, які тебе попекли. Я також не люблю до них торкатися, хоча вони мені й не дуже шкодять, але все ж… Тобі нашкодили більше, бо в тобі від Темного світу тільки половина. Ага, ще одне. Цей міст змайстрував Ніян. Ти ще про нього не раз почуєш.

– Блін, прямо наче в казці про Калиновий міст через річку Забуту-Незгадану. Невже за воротами нас чекає хатка на курячих ніжках із Бабою Ягою всередині? – Мальва раптом згадала казку бабусі Горпини про пригоди Оленки та Іванка в темному лісі.

Стрибог здивовано витріщився на Мальву:

– Що, Баба Яга? Ну нічого собі у світі Єдиного Бога казочки дітям розповідають на ніч. Смертні що – й про це вже знають? Треба буде якось Ягілці при нагоді переказати.

– Кому? Ягілці? А вона що – насправді тойво чи не тойво? – Мальва здивовано вивчала Стрибога, чи випадково не насміхається.

– Ага, тойво. Тільки живе вона на тому боці, звідки ми йдемо зараз. Он там її хатинка. – І Стрибог махнув рукою кудись уздовж ріки. – Якщо йти берегом Мертвої річки, то за десять хвилин неквапної ходи набредеш на стежку, а вона тебе виведе простісінько до хати Ягілки. Ну, правда, бабою я б не став її називати.

– Ага. А тепер ще раз для непосвячених. Мертва річка це ота вода, що під мостом, тобто та сама річка?

– Ага, та сама. У вас її називають Забутою-Незгаданою. І досить влучно, мушу сказати. У нас вона Мертва, тобто річка з мертвою водою.

– Офігіти. Тьху, вибач. – Мальва скривилася. – Це вже точно не Яроворот із квітниками-мальвами, барвистими метеликами та розумними павуками. Страшилки, я так розумію, тільки починаються. Цікаво. Може, не все тут уже й так хріново, тобто нудно. Мо’, у вас і зоопарк із драконами є, чисто по приколу, – Мальва відразу виправилася, – тобто випадково?

Стрибог це помітив, усміхнувся тільки очима. Мала йому подобалася дедалі дужче, він впізнавав себе у її бунтарській впертості, в манері говорити, ставити запитання. Цікаво, як дід Мор її сприйме? Зрештою, в старого немає іншого виходу, як прийняти онуку. Рідке золото – гарна назва для того, кого треба буде зробити справжнім загартованим золотником.

– Заходь у ворота, Мальво. Тут уже можеш торкатися руками до усього. І запитувати. Бо не все так зле, як здається, правда ж?

– М-дя! Тобто авжеж, поки що! Якщо не рахувати мертвої води та попечених рук. А чого вода мертва, Стрибоже?

– Мертва, бо пити її не можна, і тому в ній ніхто не живе.

– Не живе? Та невже? – Мальва хитро посміхнулася. – Якщо не рахувати винятків, так? Живуть-живуть і там! Ох, тільки не заперечуй, я це відчула, тільки-но на міст стала. Відчула під собою їхню присутність і те, що вони уважно спостерігають і чомусь байдужі до мене, а от ти їм не подобаєшся. Скажи, а чому вони вас так не люблять, до тебе тягнеться ниточка люті від річкової води?

Стрибог задоволено посміхається:

– Це не лють. Це страх і повага. Я тебе не дурив. Живих створінь у воді насправді немає. Це почвари. Вони нічого лихого не можуть нікому вчинити, особливо тому, хто їх створив. Знаєш, на все свій час. І про мешканців мертвої води ти дізнаєшся, але пізніше. Бо нас уже зачекалися у Храмі Чорнобога.

– Супер, тобто добре, – Мальва не вірила тим словам, які говорив впевнено та трохи зухвало Стрибог.

Так, він не дурив її, бо вірив у те, що каже. Але воно не було правдою. Може, свого творця ті, що мешкають зараз у Мертвій ріці, колись і любили, але не теперішніх темних. Щось тут у тій історії нечисто, відчувала це, натомість вголос сказала інше:

– Гарна історійка, позитивненька вся така. І це я ще не зайшла. Але все решта – просто супер-пупер, зашибісь, тобто гарно все.

І Мальва сміливо зробила кілька кроків у бік навстіж розчинених воріт.

То був геть інший світ. Зовсім не схожий на ті, які їй доводилося бачити. Оселище Відтіні. Для себе вона це пояснювала так – поселення, очевидно, народилося від тіні, відповідно тіні мати не може, бо саме є нею. Відсутність сонця робило свою лиху справу, бо вічний похмурий день висів над поселенням. Запитувала себе, чи бувають тут зорі і чи бачать тут люди хоча б інколи місяць, і що тут тримає небо? О так, небо. Потім вона зрозуміє, що саме, коли добреде до центральної площі Оселища і побачить Чорнобогів Храм.

Світ Відтіні і справді був особливим у всьому. Прямі, мов стріли, вулички, вимощені чорною бруківкою. Звісно, це не дивовижа, бо у світі, з якого вона прийшла, вулички також здебільшого прямі, але ці були мов під лінійку вирівняні й не мали зовсім бічних відгалужень. Маленькі, крихітні безликі халупки тулилися близько до дороги. Тут росло щось схоже на траву та дерева, але розглядати прискіпливіше їх зовсім не хотілося. Бо воно не милувало око, просто заповнювало вільний простір. Щоб світ не видавався пустирищем. Однак це не дуже допомагало. Бо світ все одно був безликим. Стенула здивовано плечима. Що ж, люба, то тобі не світ Вередів чи Яроворот та й навіть не рідний світ Єдиного Бога.

Було якось незвично тихо. Не співали пташки, не шелестіло листя на деревах, не шурхотіло каміння під ногами, не було чутно людського звичного для поселень галасу, тільки гучно та чітко карбувалися по бруківці кроки. Тук-тук, тарах-тарах. І все, бо за півмиті і це гучне бамкання з'їдала тиша. Липка тиша, але не порожнеча, бо була заповнена. Те, що вони тут не одні, – відчувала. Приклала руку до Перемінника, промовила кілька слів прохання і враз чітко побачила попід пісними халупками щось схоже на людей, але безлике, як увесь довколишній світ. Їх не було багато. Вони всі як один побожно і геть злякано спостерігали за тим, як йдуть широкою вуличкою двоє – чоловік та юна дівчина. Однаково безликі лиця, не могла розгледіти бодай одне чітко. Наче на портреті художника, написаному олійними фарбами. Фарба ще не висохла, а хтось пройшовся по портрету рукою, і людський лик стерся до невпізнання. Істоти мали невисокий зріст, нижчі навіть за Мальву. Вони перелякано відводили від Мальви свої очі, відчуваючи: вона їх бачить. Дивна дівчина, зовсім не така, як ті, що тут живуть. Безсмертна з купою світла у собі. Істоти похапцем ховали голови в плечі,

бо те світло лякало їх. «Що вона забула у цьому Темному світі?» – запитували вони мовчки. Мальва читала їхні думки. Доволі просто, зовсім не напружуючись. Деякі з них, коли надто довго дивилися на неї, починали згадувати себе колишніх, інші лякалися цього і поспішали заховатися за дверима халупки. Найсміливіші підходили впритул до дороги, проводжаючи її довгими стражденними поглядами, стараючись запам'ятати якнайкраще, закарбувати в собі світле видиво, бо вони колись також були такими чи принаймні чимсь схожими на цю світлу людину.

Мальва здогадувалася, що це за істоти. Однак, щоб пересвідчитися у власній правоті, все ж перепитала батька:

– Це хто, оті люди-тіні, тобто істоти під халупами?

– Люди? Які люди? – Стрибог здивовано дивився на Мальву. – Що? Ти їх можеш бачити? Навіть я не завжди їх бачу, і лишень тоді, коли маю до них якусь справу, вони мені показуються. Як ти це робиш, тобто бачиш їх?

Мальва стенула плечима:

– Не знаю. Просто бачу. То хто вони? Це люди, тобто смертні люди, тобто мертві смертні люди чи не зовсім мертві?

Стрибог розсміявся, і Мальва помітила, як від того сміху люди-тіні кинулися врозтіч, затуляючи руками вуха, ховаючи голови в плечі.

– Майже люди? – Це його дуже веселило. – Ще чого не вистачало – смертних людей з цілими душами в нормальному світі. Найліпше, що можеш вигадати, коли збираєшся загидити і занапастити світ, це заселити його смертними нік чемами, тобто людьми. Бо де є смертні, там обов'язково з'являються і заздрість, і ненависть, і манія накопичування чогось матеріального, не завжди конче необхідного. Для того існує цілий арсенал зброї: грабіжництво, злодійство, вбивства, зради, обдурювання, приниження, холуйство, скнарість, шалене бажання карати, а не милувати, мститися, а не прощати. Список можна продовжувати.

– Але, – не втрималася Мальва, – вони це й самопожертва, і любов, і віра, і щедрість.

– Ти надто мала ще, дівчинко моя! Ти говориш про тих, напевне, що були поруч із тобою, коли зростала. Але ті, хто поза колом впливу Птахи, зовсім інші, жалюгідні та майже всі прокляті, тобто майбутні прокляті. Не криви душею, бо мусиш добре знати, на що вони здатні заради тілесного розкошування. А коли їх усіх зібрати вкупі, гарненька колекція набереться. Ні, смертних у нашому світі нема. А ці – то вже не люди. Ми називаємо їх проклятими. Вони повна протилежність смертних – слухняні, мовчазні. Може, й німі. Принаймні ані я, ані інші безсмертні не чули, щоб вони розмовляли. Вони гарно виконують своє призначення – догоджають господарям.

– Тобто вони зомбі, типу ходячі мертвяки чи шось типу того? – Мальва не розуміла. Адже вона добре бачила, що всередині кожного з тих безликих створінь щось ще жевріє-мерехтить, ледве-ледве помітне та все ж живе.

Стрибог знову розсміявся:

– Та ні. Вони не живі мерці. Це збочення – тримати за слуг мертвих істот, тобто повністю бездушних. На таку гидку справу здатні тільки смертні, за допомогою ілюзорної магії роблячи підвладними мертві тіла. Безсмертні таким не займаються. Це порушення природного ходу подій, норм всесвітньої моралі. Оті безликі почвари, яких ти бачиш, колись були звичайними смертними. Але так шпарко та завзято торгували безсмертною душею, запаскуджували її, що врешті не залишилося майже нічого, тільки на денці. Знаєш, що може бути гіршим за смерть? Бо смерть сама по собі – лиш природний хід буття, тобто це завжди закінчення однієї дороги та початок нової. А от страх перед повним зникненням – справжній. Це знання того, що помираєш назавжди без права переродитися. Коли посудина не просто порожня, а й клеєна-переклеєна, то яка з неї користь? Посудина, в яку нічого не наллєш, бо втече шпаринами. Оті почвари і є тією посудиною. Вони прокляті, які втратили право пере-

народитися. Тому з них найкращі служки, досконалі. За найменший непослух залишки душі забираються з тіла. Істота зникає назавжди, без права повернутися. Тільки не смій жаліти їх, Мальво. Кожен сам вибирає власну дорогу.

Мальва слухала уважно і більше не запитувала. Вона просто мовчки роздивлялася тих, що колись були справжніми повноцінними людьми. Вона згадала бабу Валю зі свого під'їзду у Львові, згадувала пологовий будинок з неймовірно щедрим плетивом доль-страждань, а далі подумала про своїх знайомих, приятелів і те, як вони живуть і чи зуміють, коли настане випробування, опиратися спокусі. Вона б для кожного з них організувала сюди екскурсію, щоб показати, що буває, коли… Спіткнулася на думці. Коли що? Ніхто ж не запихав силою отого дідка, що зараз ховає своє обличчя за рукав дірявої сорочки, сюди. Він заслужив перебування тут… І це не пекло, бо з пекла можна повернутися, споку-тавши, а звідси повернення немає. Це приреченість, але ті істоти і за неї чіпляються щосили, намагаючись хоч на краплину продовжити своє існування. Так, існування, бо життям то не назвеш…

– А яка місія у темних, Стрибоже, – запитувала ледве чутно, але трохи зарізко, відвівши очі від істот-тіней, що тулилися попід парканами. – Місія перетворення звичайних смертних на проклятих?

Їй боліло те, що бачила, дуже боліло.

Стрибог різко зупинися, вхопив Мальву за руку.

– Що? Ну і за… – ледве стримався, щоб зайвого не бовкнути. Перевів подих і продовжив: – О, ні, люба! Надто все просто, якщо так розмірковувати. Якщо ж декількома словами: то місія геть проста і така ж, як у світлих. Робити кращими смертних людей, вдосконалювати їх душі, пере…

– Що, вдосконалювати? – Мальва запитанням різко обірвала батька. – Яким чином? Спокусами, облудою підштовхувати до гріхопадіння?

Стрибог щиро дивувався:

– А чому б і ні, Мальво? Лишень справжні, тобто сильні духом, не піддаються. Чи ти волієш їсти хліб із куколем всередині? Але давай нашу розмову перенесемо на потім, бо вона може стати безкінечною. Зрештою, нас уже зачекалися. Розумію, дитино, тобі все цікаво, і це чудово, однак якщо ми надто часто зупинятимемося, то й до кінця вічності до Храму не добредемо.

Мальва на знак згоди хитнула головою. Чи змогла б вона подолати всі свої спокуси, якби її припнули до стіни та перетворили на прокляту? Птаха колись їй сказала, що її душа була обрана стати безсмертною: «Та, що володіє смертю, знає, чи достойна твоя душа врешті перейти поріг безсмертя, чи має ще вкотре переродитися в тлінному тілі, щоб наповнити чару свого єства мудрістю та глибиною пізнання, не піддаючись спокусам та облудам. Кожне таке переродження жорстоко починається з чистої сторінки і тільки найчистіші душі витримують випробування, приготовані творцем. Твоя душа витримала». То, виходить, темні – це і є ті випробування? Запитувала себе. Шкода, що поруч немає Птахи, вона вже починала за нею скучати…

Тим часом вуличка закінчилася широчезною площею, роздоріжжям, від якого розходилися хрестовиною чотири дороги.

– Майже прийшли. Площа Чотирьох доріг. А на ній – Храм Чорнобогів.

Прекрасне і разом з тим жахливе видиво вставало перед Мальвою.

– Срань Господня! Тобто капєц! Карочє, вибач, е-е-е, – потрібних літературних слів-синонімів зараз вона дібрати не могла. Бо те, що тримало небо у світі Відтіні, було страшним, жорстоким і неправильно-гарним водночас.

4. Кохання і Любов

– Птахо, дочко, ти хоч мене слухаєш? – Учитель зупинився перед Птахою.

Жінка перевела свій відсторонений погляд з вікна на Посолоня, ледь помітно кивнула головою, даючи зрозуміти, що слухає. Учитель продовжував:

– Ти розумієш, що вчинила недобре. Так-так, право крові і все таке – це я вже не один раз чув, але ж існують винятки, розумієш? Винятки. Ти стільки труда вклала у це дитя і так легко відступила.

Птаха кинула швидкий погляд через вікно на небо. У чистій блакиті висіло усміхнене сонце. Наразі у світах панував мир. Зітхнула, перевела очі на Вчителя.

– Учителю, я чиню правильно. Вірте мені. Я це знаю. Мальва – донька та онука темних. І привілей рідної крові – це також одне з неписаних правил, які ми не можемо порушувати. Бо тоді ми нічим не кращі за них.

Учитель звів здивовано догори сиві кошлаті брови:

– Що? Кращі? А ми і не маємо бути кращими чи гіршими, люба! Це не змагання, не суперництво. Це лишень бажання отримати рівновагу. Звичайно, Мальва за походженням із батькового боку з темних, але душа у неї світла та чиста. Це видно відразу. Може, тому, що мама у неї була звичайна світла смертна, а може, тому, що ти завжди поруч. Зрештою, світлі люди її ростили. Я розмовляв із нею, бачив її, чув. Вона не темна. Ох, дочко-дочко! Це жахлива помилка – віддати Мальву темним. То те саме, що кинути курча в пащу хижого вовка.

– Вона не курча, Учителю. – Птаха боронилася. – Вона його донька. І вона також цього хотіла і рано чи пізно мала побувати на тому боці. А бажання безсмертної не обговорюється, а виконується.

– Але ти могла її переконати не чинити так, тобто не йти до темних, – Посолонь і далі був роздратованим і не міг ніяк ані зрозуміти свою ученицю, ані щось уже змінити.

– Так. Я знаю. Могла. Але не стала. Навпаки, підштовхнула її до цього.

Говорила чесно і відверто. Хай, Посолонь має знати всю п ра вд у.

– Що? Підштовхнула? – Учитель ледве стримувався, щоб не зірватися на крик. Птаха залишалася спокійною. – Дочко, що ти наробила? А якщо темних стане більше й сила їх зросте, і рівновага у світах зрушиться? Стрибог перекинувся, а тепер ще й Мальва. Ти не думала, що обставини не випадково так складалися і Мальва стала майже світлою. Ні, дитино, я таки не розумію тебе. Я ж думав, що ти врешті змогла перебороти свої почуття до того чоловіка і зрозуміти, що є щось вище, аніж кохання. А ти он як. Чому? Досі його кохаєш? Він хотів тебе вбити.

Стояла бліда, далека та чужа, майже не дихала. Учитель сказав те, що мав сказати, і вона почула. Зібрала себе докупи і сумно відповіла:

– Ні. Не так, Учителю. Він не хотів мене вбити. Він мене вбив. Я по-справжньому була мертва. Бо коли отямилася, то не пам’ятала навіть свого імені. А тоді… Народилася знову і, повірте, тепер стовідсотково знаю, що чиню. Щодо помсти Стрибога і його бажання позбутися мене, то… Я сама трохи винна. Бо не варто дратувати зраненого звіра, він може не тільки руку відкусити, а й голову відірвати. – Птаха перевела подих. Вона дуже старалася говорити спокійно й тихше, ніж Посолонь. – Учителю!

Наша розмова зараз мені нагадує бесіду глухого з німим. Ви мене не розумієте, а я вас не чую. Зрештою, останній мій аргумент такий: поганий мир завжди ліпший, аніж добра війна. Чи, може, було б краще, якби знову почалася кривава бійня між світлими та темними? Чи вартує нова безсмертна, яка й досі не вибрала своєї дороги і невідомо ще, до якого берега припне свого човна, такої борні? Мальва не легка здобич, Учителю. Думаю, усім тим, хто на

темному боці, буде складно з нею, і я знаю напевне, не питайте тільки звідки, вона повернеться.

Посолонь із сумнівом кивнув головою і вже не так гаряче відказав:

– Ти стала провидицею, Птахо? У Долі хліб забираєш, – голос пом'якшав. – Стрибог пішов, ми ледве тебе не втратили, а тепер ще й Мальва… Що ж будемо робити з рівновагою?

– Рівновага? А що з нею станеться? Та пані собі раду дасть. До того ж досі на світлому боці більше було сонця, аніж тіні. Зрештою, усім відомо, що Стрибог ніколи не був світлим. Рано чи пізно його справжня сутність вилізла б нагору, бо, скільки вовка не годуй, він усе одно до лісу втече. І не треба дивитися на мене таким осудливим поглядом. Я йому не нянька. Стрибогу час вилюдніти. І нарешті стати справжнім, а не тільки біологічним, як його називає Мальва, батьком. І не озиратися на авторитети – то на батька Мора, то на мене. Він врешті сам має стати авторитетом, принаймні для своєї віднайденої доньки.

– Ти його досі кохаєш! Так? – Посолонь взяв за руку Птаху. Він чи то запитував, чи то стверджував. – Кохання – велике та сильне почуття. Воно робить сильними, але воно робить і слабкими.

Птаха ковтнула слину. Вона згадала свою обвуглену руку, жах від наближення чорної липкої кулі, випущеної з рук коханого, ненависть та гіркоту в його чорних очах, куди раптом розхотілося падати, бо вони провалля, котрі не рятують, а спустошують. Порожнеча, а не очі.

Учитель чекав. Він чекав відповіді. Але що вона могла відповісти? Що любов буває різною – до людей, до ближнього, до світу, до дитини, до землі, до неба… А кохання? Кохання буває тільки одним-єдиним, назавжди. Ти можеш стати його обраницею, отримати від Долі в дар, а можеш отримати як випробування, покару. А ще можеш розминутися з ним. Вона не розминулася і отримала. Тільки досі ще не знала – дар це чи покара. Те, що каже Посолонь, – над силу і над слабкість.

Сказала геть інше:

– Не знаю, Учителю. Така мудра, а цього не знаю, бо… Чи буває кохання колишнім? Це ще не відкрилося мені, Учителю. Інколи я Стриба ненавиджу так само сильно, як і кохаю. Часто, виправдовуючи, кохаю так само сильно, як і, зневажаючи, ненавиджу. Знаю одне напевне: я його досі не відпустила від себе і, мабуть, ніколи й не відпущу, бо ненависть, як і кохання, прив'язує людину до тебе назавжди. І не запитуйте більше мене про це, гаразд, бо я гублюся у відповіді – кат чи коханий він для мене, прокляття чи нагорода. Я досі жива, всупереч тому, що мала таки померти від руки темного Стрибога. І я вважаю, що правильно чиню, відпустивши Мальву до нього. Бо, коли я прив'язую до себе людей, вони чомусь перетворюються на слабких та безвольних.

– Безвольних? Ох, дарма таке кажеш. Ти наговорюєш на себе, дочко! Так, ти, хвала Сварогу, жива. Хоча, направду, ні я, ані решта безсмертних не розуміємо, як ти змогла вижити після удару смертельного прокляття. І я не вимагаю відповіді від тебе. Бо на все мудра воля творця. Але, переконаний, ти кажеш набагато менше, аніж знаєш. Та я не стану випитувати. Ти мудра дівчина і знаєш міру в тому, що, кому і скільки словесно давати. Що ж… Тепер про офіційне. – Посолонь безвільно махнув рукою. – Глас Старійшин я зумів якимось дивом переконати, що ти мала слушність, коли відпускала Мальву. Хвала Сварогу, для цього існує Білобогова Книга, де описана і така ситуація. І згідно правил та приписів, вказаних у Книзі, ти вчинила правильно. Але, пригадуєш, я тобі вже казав це: чинити правильно не завжди означає чинити мудро. Тому переконати мене важче, аніж Старійшин. Я повинен передати тобі зараз їхню волю. Якщо Мальва не повернеться до нейтрального світу Єдиного Бога через чотири переродження сонця, тобто через рік, то світлі лишають за собою право повернути її силою. Мені дуже не хотілося б, щоб війна все-таки розпочалася. А вона може розпочатися. Бо я добре знаю методи впливу Великого Морока на юні уми. Ми дуже ризикуємо, дочко. Тим більше, що нас зараз менше і ми виглядаємо слабшими, принаймні кількісно.

– Ні. Не погоджуюся з вами, Учителю! Я не думаю, що темним буде легко. Вони не врахували, що мають справу з новою Птахою. Майже вбитою, але досі живою. Бо коли помираєш, то вже точно стаєш сильнішим.

Птаха зробила паузу. Перевела подих і знову заговорила:

– Учителю, ще одна зовсім несподівана новина. Зрештою, може, лишень для мене це новина. Може, ви це і знаєте? Володарка Смерті Мара – мати Стрибога і, звісно, дружина Мора. Вона залишила його в світі темних зовсім крихітним. Пам'ять дитині заблокували, і Стрибог донедавна вважав, що його мати померла, народжуючи його. Це було зроблено наче з благими намірами, щоб приборкати кровожерливість Мора, який поклявся кров'ю своєю на жертовнику Чорнобога, що темні не вживатимуть непрощених заклять та проклять взамін на сина. Та Стрибог, застосувавши проти мене одне з сімейних реліквій-проклять, порушив домовленість, зрушив клятву… Тому правду вже ніхто не замовчує.

Посолонь випустив руку Птахи зі своєї. Напевне, якби зараз впало на землю небо, це б його менше здивувало:

– Мара – рідна мати Стрибога? Слово честі, я нічого не знав.

– Ніхто цього не знав, – сказала Птаха.

– Вона тебе за нього просила, так?

– Так, не заперечую, просила, бо вона його мати, Учителю. Просила прощення.

– Так, мати. – Учитель закрив очі, наче збирав докупи усі думки, і, не розплющуючи їх, додав: – Але це ще не все. Правда ж? Ох, чує моє серце – це ще не все.

Птаха сумно усміхнулася і відповіла:

– Не все. Мара просила передати мною Перемінник для майбутнього безсмертного, бо той майбутній безсмертний мешкає зараз у нашому світі.

Посолонь відкрив очі й зачаровано втупився в Птаху. Такого повороту він не чекав:

– Що? Ти торгувалася з Марою? І Мара погодилася на це. Тобто тобі якось вдалося переконати саму Володарку Смерті. Тобто Володарка Смерті послухала тебе, а не здоровий глузд і не законів, які її тримають припнутою за руки, ноги, голову, душу… Жінко, що ти зробила з нашою Птахою? Хто ти?

Птаха незворушно дивилася в очі Посолоню, і той продовжував:

– І хто він, той, кого позначила Мара? Уже ніщо мене не здивує… Чи то я надто високої думки про себе?

Птаха сумно посміхнулася.

– По-перше, я не торгувалася з Марою. Я просто попросила їй ще раз дуже уважно подивитися в… – затнулася. Зробила паузу: – Подивитися туди, де записано перелік усіх позначень доль безсмертних – минулих, теперішніх та майбутніх. Чи ви знаєте, що іноді позначення, які досі не були вписані творцем, дописуються ним пізніше? І Мара щиро відгукнулася на моє палке прохання, тобто ще раз зазирнула туди.

– Ага. Палке прохання, кажеш? Неперевершено образно звучить. І що? – Учитель вдавано суворо дивився на Птаху.

– Усе гаразд, Учителю, – відповідала вона. – І зараз саме час вам познайомитися з новим безсмертним та моїм новим учнем.

Птаха підійшла до входу в залу Храму та гукнула:

– Заходь, новий безсмертний, сміливо заходь. Ти тепер один із нас.

У залу зайшов юнак, Посолонь ошелешено витріщався на з'яву. Він був ладен побачити кого завгодно, але не того, хто зараз стояв перед ними, – трохи знічений і схвильований. І майже через силу витиснув з себе, піднявши руки долонями вгору:

– Йменням Сварожого кола вітаю тебе, підіймаючи вгору руки, новий безсмертний!

Тоді не стримався і в бік Птахи майже пошепки сказав:

– То ти зі мною згідна, ученице, що кохання робить нас слабкими?

– Так, але робить і сильними, Учителю! Тому Мороку я зараз зовсім не заздрю. Ми ще подивимося, чия візьме. І ще одне. Ви казали, що є щось набагато сильніше від кохання?

– Так, є.

– І я навіть знаю що. Любов, Учителю. Просто любов.

5. Матері твоїй ковінька

Мальва від захоплення й подиву аж рот відкрила. Останній поверх чорної круглої вежі губився десь у височині. Будівля була вдвічі вужча, аніж Білобогів Храм, але просто безкінечно висока. Площа перед вежею також вражала. Смоляна лискуча бруківка, посередині майдану кам'яна чорна фігура старого діда.

Мальва імпульсивно підбігла до скульптури. Перед нею – темний камінь-сваржень. Сердитий дідуган, довга борода, голову закриває каптур, кривий посох у правій руці, гора черепів у ногах, мурах, якісь птахи. Така картина мала б наводити панічний жах на тих, хто сюди потрапив вперше чи випадково, а зрештою, й на своїх теж. Тобто таке собі щоденне нагадування про те, що типу з тобою зробиться, якщо будеш дуже «видєлуватися» і не слухати е-е-е-е… Тобто когось там не слухати.

– Слухай, Стрибоже, що це за чувак у каптурі такий страшний, схожий на Чужого з кіна Джеймса Камерона? В Яровороті також дідок стоїть. Але тутешній з вигляду дуже позитивний, а цей якийсь депресивний, наче з пекла виліз чи заворот кишок дістав. Ну, типу, хоче тебе навіть зовнішнім своїм виглядом перепудити. То ваш шеф, тіпа так? Чорнобог?

Від почутого в Стрибога лячно затремтіли коліна і майже відняло голос. Він кинувся до скульптури бога, впав навколішки перед нею і гарячково заторохкотів:

– О, великий могутній та страшний Чорнобоже! Батьку та наставнику наш! Хай воля твоя у Наві та Праві буде повсякчасною та повсюдною. Пробач дочку твою Мальву, зіпсуту та осліплену світом світлих та нікчем-смертних. Вона не знає, про що говорить, бо виросла в невіданні і не може знати твоєї всемогутньої ласки та всепоглинаючої сили. О великий Чорнобоже, прошу та благаю тебе, не карай це дитя ні словом, ні ділом. Яко пробачив мені, так і пробач дочці моїй…

Мальва здивовано витріщалася то на Стрибога навколішки, то на чорну страшну фігуру Чорнобога, яка, здається, була тут на кшталт різки для покарань, тобто вже одним своїм виглядом приводила всіх у трепетний жах. І грізний Стрибог здавався змалілим та наляканим. Світ, що тримається на страху та дисципліні, то і є Темний світ. Стрибог продовжував ще щось там бурмотіти. Мальва вже не слухала. Їй враз стало сумно, бо вона збагнула: тут їй буде нелегко, бо її батько – не бог, а безхребетний хробак, який падає навколішки, мліючи від жаху перед камінними бовванами. Однак молиться не зі щирістю та любов'ю, як то робили Птаха, Остап, бабуся Горпина, бабуся Вітра та Посолонь, а зі страхом, запопадливо.

Мальва поруч зі статуєю Чорнобога почувалася незатишно, відчуваючи майже фізично, як всередину гидкими холодними щупальцями починає проникати страх. Хоча гнала його якнайдалі.

Підійшли до єдиної білої плями в цьому чорно-сірому царстві. Розкішні кам'яні сходи з білого мармуру вели до навстіж розчинених дверей. Із двох боків стояли білі кам'яні фігури людей – чоловіка та жінки в довгих туніках, точнісінько такі вона бачила перед входом до Храму Сонця в Яровороті. Мальва уважно роздивлялася фігури. Точнісінько такі ж, тільки чомусь тут вони видавалися безрідними сирітками, що випадково відбилися від своїх.

– Мальво, перед тим як зайти досередини нашого Храму, хочу тобі дещо сказати. Я розумію, наша віра та звичаї поки для тебе чужі, але дуже прошу тебе ставитися з повагою до всього, що тут бачитимеш та чутимеш. Мій батько, а твій дідусь Морок, який в Оселищі Відтіні є головним, вимагає від усіх послуху та дисципліни, і ти, дочко, як би тобі м'якше сказати…

Мальва осмикнула Стрибога:

– Не виняток, так? Та не парся. Я все розумію. Вибач за те, що наговорила про Чорнобога. Буває у мене таке, заносить. Тобто скажу не подумавши, а потім жалкую. Птаха нази-

ває це хворобою росту, терпляче та поволі мені все розтовкмачуючи. Але тут, я думаю, зі мною не панькатимуться і розтовкмачувати будуть по-іншому. Є така приказка у світі Єдиного Бога: зі своїм статутом у чужий монастир краще не пхатися. Тож доведеться терпіти. Одне тішить: у вашому світі я не назавжди, тобто тимчасово, а оскільки сама напросилася, тож… Терпітиму.

– Тимчасово? – здивовано звів брови Стрибог. Його чорні очі дивилися розгублено. – Ти ж тут анічогісінько ще не бачила й не знаєш, а вже таке категорично прорікаєш. Може, тобі сподобається. Невже ти геть нічого не відчуваєш?

– Чому ж, відчуваю, – здивовано стенула плечима Мальва. – Ну, наприклад, покірність, сум, страх і ще одне… Що тобі тут також не дуже подобається. Але ти здуру наламав дров, не хочеш у цьому щиро зізнатися і вдаєш із себе, типу, дуже крутого пєрца та…

– Ну все, досить. Яйця курей не вчать, – сердито обірвав Мальву Стриб. – Мала ще.

– Не курей, – блиснула хитро очима Мальва.

– Що? Яких курей? – витріщився ошелешено на Мальву Стрибог.

– Яйця курей не вчать. Ну… Сам сказав. Ти ж, типу, не курка, а півень…

– Пішли вже, жартунко, – трохи сердитий Стрибог почав підніматися сходами.

Мальва досі стояла внизу:

– Ей, слухай. А ти наче вдавав, шо в приказках не шариш? Ну, принаймні одну завчив. Молодець.

Стрибог зупинився, розвернувся.

– Ну? Скільки можна ейкати, дочко! Може, нарешті придумаєш, як мене називати? Батьком не хочеш, Стрибог вимовляєш так, наче праску гарячу проковтнула. То, може, сама придумаєш як?

Мальва склала перед собою руки в задумі. М-да, ситуація дійсно була дурнувата. Якось їй його й справді треба називати. Зараз перед нею стояв трохи розгублений та зовсім не грізний чоловік. Зовсім не схожий на того, хто лаявся з Птахою і якого боялися прості смертні. І не схожий на того, якого кохала Верха і, напевне, інші жінки. Мальві стало раптом шкода його.

– Добре, подумаю. Ей, тобто ну той, Стрибоже.

Стрибог сумно посміхнувся:

– Усе? Можемо йти?

– Малюсіньке запитання! Що це за джерело витікає з-під ніг Чорнобога і чому пам’ятники людей біля Храму Сонця і цього вашого Храму Чорнобогового не просто схожі – вони однакові?

– Про пам’ятники розповім пізніше. Це довга і сумна історія. А джерело? Тут усе просто. Це джерело з мертвою водою.

– З мертвою, тобто по-справжньому? – Мальва розвернулася і витріщилася на воду, яка дзюрчала безжурно з-під ніг Чорнобога. – Це означає, що ця вода вбиває.

– Не все так просто, безсмертна, – почувся за спиною басовитий та грізний голос.

Мальва повернулася. У розхристаних навстіж дверях Чорнобогового Храму-Вежі стояв високий, кремезний та широкоплечий чоловік, дуже схожий за статурою на Стрибога. Повелитель Морок, здогадалася Мальва. Чорне коротко стрижене волосся, чорна коротка борода, обличчя, помережене зморшками, чорні маленькі очі. Але не такі теплі, як у батька Стрибога. Навпаки, дошкульні та пекучі. Мальва криво посміхнулася, Птаха її навчила ставити захист від такого втручання-пропікання. Для чого ж тоді безсмертній Перемінник? Мальва легко, ледве помітно торкнулася його, і нишпорення в її голові припинилося. Морок наче вдарився об бетонну стіну своїм швидким поглядом і тому, здається, навіть із подивом, не лишень із цікавістю, став розглядати Мальву.

– Мертва вода, – продовжував говорити так, наче нічого не сталося, Морок, – може, звичайно, й убивати. Але безсмертним вона не завдасть шкоди, хіба що болітимуть голова чи живіт. А от для смертних поганців, отих хробаків безликих, це миттєва загибель. Але ці поганці й без мертвої води самі себе чудово вбивають. Ти вже, напевне, познайомилася з проклятими. Вони колись були звичайними смертними, але самі з собою он що витворили. Утім, вони ними залишаються досі. Як там кажуть – недолюди, здається? Та повернемося до мертвої води. Вона особлива. Навіть смертним може бути помічною, бо не лишень вбиває. У помірних дозах гоїть тілесні рани, як зовнішні, так і внутрішні. Однак давай запитання та відповіді на них залишимо на потім. У нас часу багато. Устигнемо у всьому розібратися. Я твій дідусь, безсмертна, батько Стрибога. Але мене тут слід називати Повелителем, Великим Мором чи Мороком. Так у нас заведено. Ласкаво просимо додому, дочко.

І Мальва навіть не встигла отямитися, як її стиснули важкі та дужі обійми великого чоловіка. Потім якась шалена хвиля занесла її досередини Храму-Вежі, і вона аж охнула від побаченого. Зовні не дуже просторий Храм насправді всередині був просто величезним, чи не вдвічі більшим від Храму Сонця. Справа вгору вели гвинтові сходи з доволі химерними перилами. Посередині зали стояли люди, темні безсмертні. Морок підвів Мальву до них і став знайомити. Мальва уявляла себе маленькою піщинкою у водах великого океану, яку от-от засмокче глибінь.

– Пал – Повелитель вогню.

– Посвист – Повелитель бурі.

– Худіч – Повелитель мук.

– Редагаст – Повелитель війни.

– Припекало – Повелитель облуди і розпусти.

– Ніян – Повелитель покарань…

І ще нові й нові обличчя, імена. Вона розуміла, що всіх вона не запам’ятає, надто їх багато. Усі різні, але всі по-справжньому темні. Вона знала це, торкаючись руки кожного. І не треба було для цього прохати допомоги в Перемінника, вона й так добре все бачила. Стояла перед цими страшними людьми сама-самісінька, мов свічечка серед найтемнішої ночі, та запитувала себе раз по раз, як довго горітиме її світло, чи не проковтне його темінь. І ще одне мучило її, але то вже риторично дурне запитання: якого дідька ти, ідіотко, сюди попхалася?! Стало страшно, коли подумала, що вже ніколи може не побачити ані Птахи, ані мами з татом, ані бабуні Горпини. Та найдужче боялася втратити Остапа. Так, цього смішного «сина ворожого», як жартома вона його називала для себе. Вона ще не розібралася, що відчуває до нього, але після останньої зустрічі знала напевне – він відчуває те саме.

Великий довгий круглий стіл посеред зали. Дзеркала на стінах замість вікон. Звісно, для чого темній вежі вікна, якщо через них і так не заходитиме світло? А ще довкола багато свічок – чорний віск сумно плаче, опадаючи-скапуючи долі. Стіл вгинається від наїдків. Морок – величний у своєму царському кріслі. Чорне дерево обтягнуте людською шкірою. Звідкись Мальва це знає. Вона сидить зліва від Мора, Стрибог справа. Батько якось напружено позирає то в бік Морока, то в бік Мальви. Правда, Мальва наразі не сказала ще нічого провокативного, від чого Стрибог мав би ніяковіти чи гніватися. Було зрозуміло, що він боїться розчарувати батька, ану ж бо тому не сподобається онука?

Ллється рікою тернове вино, Мальва відмовилася його пити, тому їй підливали тільки амброзію, напій богів. Мальва не знала, що воно таке, але смак мало непоганий – мед, кориця, м’ята і ще щось дуже духмяне й солодке.

– За мою онуку, кровну безсмертну, в майбутньому велику темну безсмертну! – кричить Морок.

Круговерть розмов, здебільшого незрозумілих, про проблеми у темних світах, називалися знайомі їй імена – Посолонь, Жива, Китоврас, Переплут… І, звісно, Птаха… На ім’я

Птаха всі раптом, наче по команді, замовкли і витріщилися на неї. Мальва ж гордо підняла вгору голову.

– Так, це моя Учителька зі світу світлих. І я пишаюся такою Учителькою.

Почулися невдоволені голоси за столом, зашепотілися. Морок підняв вгору руку.

– Тихо! Дочко, звісно, так. Вона, ця жінка, твоя Учителька, досить підступна Учителька, яка за допомогою облуди, зради та підступництва поселила тебе у світі смертних, приховавши від свого чоловіка, а твого батька, те, що ти взагалі існуєш. Так, це вона посварила сина з батьком, налаштувавши його проти рідних. О, це та сама жіночка, яка, прикриваючись високими словами про рівновагу та великі ідеали, вміє мстити вишукано та досконало. Тому нам усім вкупі до неї далеко. Учителька! – Морок сердито блискає очима, тоді з усієї сили гепає рукою по столу так, що чаші з вином перевертаються.

Тиша мертва. Усі мовчать, перелякано втуплюючись хто в підлогу, хто в стелю, хто в дзеркала. Коли Морок сердиться, краще мовчати.

Але не Мальва. У ній також закипає лють. Вона різко підводиться з крісла, аж воно падає:

– Не смій…те ображати Птаху. Ви не варті навіть згадувати її ім'я, – Господи, шо вона меле і де набралася таких слів. Ох, то ті світлі-темні так на неї впливають. Але веде далі: – Якби не вона, тобто Птаха, мене просто не було б. Не народилася б. А де були всі ви тоді, коли я народжувалася? З вашими вічними шпетаннями та дурнуватими закидонами? Шмарклі підтирали та вигадували найвишуканіші способи, як би то там найпідступніше надерти задницю світлим.

Мальва, здається, спілкується зі статуєю Чорнобога. Бо Морок зараз її нагадує. Ані найменша рисочка його обличчя не видає почуттів. Решта роти повідкривали, слухаючи її. О, навіть очі в тієї статуї незворушно-холодні та безжальні. Але Мальва вже не може спинитися, бо її несе якась тільки їй відома шалена хвиля непокори та несприйняття отих людей, котрі тут називають себе богами та володарями душ смертних.

– Мені начхати на те, що ви зараз казатимете і якими чарами будете впливати на мої мізки. Шось типу «лишайся з нами, стань однією з нас». Мені поки все тут чуже: ви, ваш світ і той, хто називає мене моїм батьком, також чужий. Так, Птаха, може, і занадто вже правильна, як, блін, інструкція до мобілки чи пралки. Ах, ви цих слів не розумієте? Пардон. Та чо' пардон? Пофіг. Скажу так, щоб до вас дійшло, хоча дуже сумніваюся в цьому. Якщо я комусь із безсмертних скажу «так», то тільки їй і…Якщо хочете, щоб я у вас принаймні сьогодні переночувала, то… Ні, не прошу, вимагаю: жодного кривого слова в бік Птахи. Решту світлих я майже не знаю, і до них мені байдуже, а Птаха… Вона не раз рятувала мені життя, вона хороша, я відчуваю це, а ви всі… Тьху.

Тільки тепер Мальва зрозуміла, що всю її просто безжально трусить, наче у неї гарячка. Обвела поглядом тих, хто сидів за столом. Таких спантеличених і розгублених мармиз вона в житті не бачила. Обличчя Стрибога, синюватого відтінку, видовжилося і стало схожим на овал. «Ще трохи і він позеленіє», – вирішила Мальва. Єдиний, хто залишався незмінно-кам'яним, – Повелитель Морок. Тобто її дідусь Морок. Але не могла вона його сприймати як рідного, особливо тепер, з отаким відчуженим оскалом на лиці.

Запала тиша. Однак через кілька секунд, коли всі, здається, пережували те, що почули, за столом почувся невдоволений гул. І тут руку підняв Морок. Він так і залишався стояти. Стояла і Мальва.

– Тихо, – він тільки-но сказав це слово, як всі вмовкли. – Ти все сказала, дочко?

Він звертався до неї, і до його очей повернувся знайомий пропікаючий полиск. Тільки тепер Мальва зрозуміла, чому його погляду всі тут стороняться, чому в його підлеглих трусяться руки, коли вони тільки-но відчувають найменше невдоволення Повелителя Мора, точніше, Темного Повелителя Мора. Мальва ковтнула слину, але очей від Мора не стала від-

водити. Так, вона все сказала. Кивнула ледь помітно головою. Та Мор спостерігав за нею уважно й помітив її розгубленість. Тому продовжував свердлити її очима. І вона ледве стримувала обереговий захист, який дарував їй Перемінник. Трималася з останніх сил… Ні, то неправда, що він Темний Повелитель Морок. Він Найтемніший Повелитель Темного світу. Згадала Птаху, зазвичай це допомагало, коли потрібно було приймати важливе рішення. Та не цього разу. Її образ несмілою хмаринкою загойдався у свідомості й раптово зник. Тоді вона згадала Остапа. Слава Сварогу, це допомогло, і фортеця, яка щойно заледве не впала під дошкульним поглядом Мора, перестала розгойдуватися. Мор, схоже, це помітив, бо припинив пропікати її очима. Заговорив:

– Що ж, якщо ти в нас уже така надмудра, то мусимо з тим щось чинити, панове. І зараз мова не про ту білу крилату пройдисвітку Птаху. Ну її, хай живе, як хоче. Син зараз при мені, онука також, а тому мені до неї нема жодного діла. Інколи мені здається, що, навіть вимовляючи її ім'я, роблю собі боляче. Тож згоден, давай припинимо про неї згадувати. Розмова про тебе.

Мальва було відкрила рот, щоб заперечити, але натомість заплямкала, мов жаба. У горлі наче застрягло щось колюче та холодне. Мор відразу помітив це й задоволено посміхнувся. Господи, ліпше б він цього не робив. Уже хай краще сердиться та лютує, тільки не посміхається. Навіть у найгірших чи то найкрутіших голлівудських жахликах вона не бачила такого страшного оскалу.

– Ти одна з нас, і немає значення, дорогенька, що ти там зараз думаєш. Бо невдовзі ти думатимеш по-іншому. Ти нащадок великих і могутніх безсмертних. Ти четверте покоління темних, дівчино. І з таким у нас не жартують. Навіть твоя крилата пані це визнала, інакше б не відпустила тебе від себе. Світ світлих – надто розбещений світ. Кожен творить те, що заманеться. Жодної дисципліни. У нас таке карається. Стриманість та послух, сліпе виконання приписів Темного світу – глибинна основа існування вічності. Якщо з'являється непокора, то… Зрештою, ти не глупа і знаєш, що буває в разі непокори. Наразі тебе карати ніхто не стане, бо ти прийшла з розпаскудженого та огудженого присутністю смертних світу. Але й терпіти твої вибрики також відмовляємося. Ти станеш великою безсмертною, великою темною безсмертною. Якщо не захочеш – примусимо. Це твоє покликання. І вибору в тебе немає, хоча, може, хтось тобі товмачив й інше. Однак поки що ніхто тебе не силуватиме. Спробуємо пояснити наочно що, до чого і як у світобудові світів. Коли ж і це не подіє, то… Але не забігаємо наперед. Тому… найперше зараз…

Мальва від почутого втратила дар мови. Ото влипла. Ні, треба звідси якось забиратися. Бо… Шкірою відчувала кругом себе неприємності. Темінь своїми дрібними щупальцями лоскотала, зачіпала. Дівчина бридливо скривилася і знову відчула, як загойдався ґрунт під ногами. Учепилася в спогад про Остапа. Стала згадувати ті казки, які розповідав він їй, коли вона, втомлена та налякана смертю Птахи, лежала в гарячці. Сила волі повернулася до неї. Глибоко вдихнула і спокійно, вже більш впевнено видихнула, дещо зухвало поглядаючи на присутніх у залі. Мор помітив це. Скривився, повернув голову в бік Стрибога:

– Стрибоже, сину мій, найперше – перевдягни її. Бо має вигляд, наче щойно з циганського табору повернулася. А те шмаття, що скине, спали. З минулим треба прощатися безжально. Твій батько, дівчино, покаже тобі кімнату, в якій мешкатимеш. Вхід на верхні поверхи Храму для тебе заборонений. Можеш вільно пересуватися першим та другим, інколи, в час занять, третім. Навчати тебе будуть різні учителі, а не один. Однак я відповідаю за тебе особисто. Так-так, спочатку ми хотіли, щоб Стрибог став твоїм головним Учителем, але, враховуючи певні обставини та його надмірну зайнятість, доведеться взяти на себе цю нелегку та відповідальну місію.

За столом схвально загукали. Мальві просто відібрало мову від почутого. Для Стрибога, схоже, це також стало новиною. Бо здавався зніченим і дещо розгубленим. Підступна

думка коротким словом, мов набат, стукала в Мальвиній голові – «Утікати. Утікати. Утікати». Мор задоволено провадив далі:

– Твоє навчання розпочинається від завтра. Розклад занять та розпорядок дня знайдеш у своїй кімнаті на столі. Також у твоєму розпорядженні відтепер постійний твій служка – один із проклятих. Він наглядатиме за тобою, щоб випадково не встрявала в халепи. Маєш повне право вибрати поміж гурту незадіяних проклятих того, кого забажаєш.

Мор плеснув у долоні, й перед ними враз з'явилося десятеро майже однакових сірих та непоказних створінь у довгих балахонах та каптурах, натягнутих на голову.

– Вибирай. Хоч, як на мене, то безглуздо, дівчино, бо вони всі однакові. Та все ж, такі правила. Тому можеш спробувати побавитися у право вибору.

І Мор голосно розреготався, вважаючи себе дуже вправним жартуном.

Мальва, не поспішаючи, стала обходити проклятих, які чемно вишикувались у ряд. Майже перед кожним вона зупинялася, намагаючись бодай щось відчути. Абсурдно. Крім страху та розпачу – нічого. І вже коли втратила будь-яке бажання вибирати, бо таки вони всі однакові, якась незрозуміла сила пригвинтила її біля передостаннього. Він також, як і всі, був накритий сірим безликим балахоном, також шалено всього боявся, і тільки щось зелене мигцем промайнуло в дівчини перед очима. На його правиці вкрай ока вона запримітила щось схоже на стрічку чи шнурок.

– Він, – сердито гаркнула Мальва, приховуючи цим від Мора своє збентеження. Так, зелена стрічка. То могло бути випадковим чи придуманим нею, але… Зрештою, що вона втрачає? Сказано ж – всі прокляті схожі.

– Добре. Будемо вважати, що ти між однаковими втрапила вибрати найліпше, – говорив Мор весело, гидко шкірячи зуби.

Інші темні безсмертні й собі шкірилися. Це дратувало Мальву, і вона ледве стрималася, щоб знову чогось зайвого не бовкнути. Тим часом Мор додав:

– Цей проклятий твій. Вирішено! Чуєш, одоробло, віднині ти служка цієї панночки!

Проклятий майже вдвоє зігнувся та змалів.

– Новоприбула панна безсмертна тепер твоя господиня, – мляво продовжував Мор, навіть не дивлячись на проклятого, на якого вказала Мальва. Дивився десь поверх голови того, огидно кривлячись, бо вважав усіх проклятих непотребом.

Продовжував:

– Так, що ще? Ага, мала. Щоб не забув. І не думай звідси дременути. Ще нікому не вдавалося. А оце…

Мор простягнув руку, зосереджено подивився на Мальву. І раптом у його руках опинився варган. Мальва перелякано торкнулася шиї, зашаруділа по кишенях – порожньо.

– Злодій, віддай, – майже засичала вона, відчуваючи, як всередині у ній відкриваються двері та світ заливає лють, яка в світі Єдиного Бога, коли вона ще була нормальною і нічого не знала ані про свого справжнього батька, ані про світлих та темних, легко могла калічити людей. Але не цього разу. Лють всередині розпирала її, але назовні вибратися не могла. То наче смерч, загнаний у порожню кімнату, який наростає і наростає, але бетонні стіни не дають йому пробитися назовні.

Морок спокійно запхав варган до кишені довгої полотняної тоги, склав задоволено на грудях руки. Він робив це спеціально, грався з нею, мов кіт із мишкою. Сльози набігли на очі, та вона майже силою заштовхувала їх досередини. Ніфіга, ніколи ці почвари не бачитимуть, як вона плаче, навіть коли помиратиме та її катуватимуть, не плакатиме перед ними. Мор знову криво посміхнувся, а сміявся він і справді огидно, вже б краще не робив цього:

– Ой, гляньте, хлопці, яка сердита панночка! Ух, ледве поглядом не умертвила. Ги, то ти мене поб'єш чи зачаруєш, дитятко?

За столом голосно зареготали. Мор продовжував ще веселіше:

– Зрештою, молодець! Не зарюмсала-таки! Плакати можуть тільки слабкі та, звісно, смертні. Інша б на твоєму місця ридма ридала, а ти тільки губи покусуєш та очі блищать.

– І нічого у мене не блищить. Ще чо… – затнулася.

– Ну-ну! Ти забула, де зараз? У Оселищі Відтіні ми не маємо секретів чи таємниць одне від одного. Наші помисли, надії та сподівання завжди на видноті, тому серед нас не буває зрадників та легкодухих легковірів. Не протився, відкрий своє серце. Ти не можеш постійно ставити захист, хоча, мушу визнати, робиш це талановито. Ще такого спротиву не зустрічав. Хвалю за це! У тобі багато прихованої темної сили і хтось мусить її розбудити. А хто це робить найкраще, хлопці?

– Повелитель Мор! – закричали за столом так гучно, що Мальва аж вуха сердито закрила, що ще більше розвеселило громаду.

Мальву це ображало, і вона вперто опиралася. Поставила заслін і пообіцяла собі – жодна зараза віднині не зможе прочитати навіть найменшої її думки. Ой, втікати, чимдуж звідси втікати. Дістали її ці темні довбні. Жодного симпатичного обличчя.

– Думаєш, що зможеш звідси втекти?

Мальва здивовано дивилася на Мора. Вона ж наче захист проставила, як він знає? Той зрозумів її здивування правильно:

– Ой, та це в тебе на лобі написано, дорогенька. Нічого читати не треба. Звідси дороги назад немає. В Оселище Відтіні ведуть одні ворота. А тебе вони не випустять. Тому змирися та постарайся зрозуміти, хто ти така, і прийняти своє правдиве призначення, та врешті стати Желею.

– Що? Ким? Це що таке?

– Не що, а хто. Це ти! Це твоє справжнє ім’я, записане в Чорнобоговій Книзі роду, провіщене Оракулом, тим, хто розмовляє з Вирієм та Біловоддям. І коли ти вип’єш із чари Посвячення, то разом із обітницею отримаєш і своє справжнє ім’я. Чи ти думаєш, що недолуге та непутяще ім’ячко, яким тебе нарекли смертні, пасує майбутній темній богині? То тільки світлі можуть бавитися та загравати зі смертними, придумуючи та беручи куці та недолугі імена: Птаха, Світовид, Посолонь, Мальва… Тьху, – і Морок насправді зло та недобре сплюнув убік.

Ну все. Дістав він її конкретно! І всі ці довбні та придурки за столом. Теж мені – чахлики невмирущі, фільм жахів відпочиває.

– Та не парся, діду. Я тебе в сраці маю і не боюся зовсім. Бо мені насрати на вас та на вашу Желю. Йди в дупу, старий хрич. Я ригати хотіла на всю вашу братову, теж мені Тінкі-Вінки знайшлися. Діна з Семом на вас немає. Замахали, придурки кончені. Не лажай… – і Мальва раптом зрозуміла, що слова просто не вилітають із рота, що вони десь застрягли на півдорозі та беруться повертатися і, мов масні куски, лізуть назад у горло.

І вона починає давитися ними, як їжею, що попала не туди. Кашель роздирає груди, вона аж вгинається вдвоє від спазмів. І ніхто, навіть батько Стрибог, не думають хоч якось допомогти їй. А вона корчиться в муках, ледве дотягується рукою до столу та запиває ті камінці водою. Стає легше, але досі всередині все горить та пече.

– Що, отримала? Смачного, мала! Приємно їсти те, що породили твої уста? – запитує Мор, схоже, дуже задоволений побаченим. – Звісно, ні. Приємного мало. Слова жахливого бруднословoго бога в твоїй голові забруднюють наш світ. Що, відчула, які вони на смак, на дотик, на важкість? Віднині кожне непристойно мовлене тобою слово буде повертатися до тебе назад. Гарні слова не спричинять лиха, брудні, колючі та огидні душитимуть та мучитимуть. На щастя, ти ще не знаєш таких, котрі тебе можуть вбити. Але я не став би на твоєму місці ризикувати, бо хтозна. Ти могла лихословити безкарно скільки тобі заманеться у світі світлих чи у світі смертних, але тут, у нас, зась. Світ Відтіні – то не вертеп і не звалище

відходів. Не розумієш нормальних слів, не хочеш чути – примусимо. У нас тих, хто не чує, наставляють на шлях істинний іншим робом – прикладним.

– Та пішов ти в… – але стрималася, не договорила. Просто згадала свою бабусю Горпину. І від того спогаду аж проясніла на обличчі. Так, може, вона зараз і безсила, однак має те, чого ані Стрибог, ані Морок, ані жодний із темних не можуть забрати – це світлі спогади й пам'ять про людей, які її досі люблять, пам'ятають, і та любов і тут збереже її – була впевнена.

Морок сприйняв її заминку по-своєму. Яке просвітління на обличчі в малої. Він ще не таких зухвалих та нікчемних ламав. А тут? Хай і безсмертний, але такий куций та неосвічений, хай і на перспективу доволі сильний, розум. Хмикнув уголос і перепитав, кривляючись:

– Ну-ну, шановна! І куди б це я мав би піти?

Мальва відповідала вже напрочуд спокійно, втамовуючи нарешті свою лють, але контролюючи водночас і голову, в яку без дозволу прагнули влізти майже всі, хто сидів за столом:

– На хутір метеликів ловити.

Відповів задумливо:

– Гарно. Тільки, здається, що той вислів образливий. Де навчилася так говорити? Шантрапа зі смертного світу підкувала? Думаєш, що мовлені слова – то лишень оті кольорові метелики, які ти можеш бачити, коли вони вилітають із рота людей?

Мальва здивовано витріщилася на Мора.

– Що, вражена? Ти хоч і навчилася стіну ставити в голові, але тільки віднедавна. А до цього, пригадай, як ти себе поводила, – навіть дуже зухвало. Тож дещо про тебе вже знаємо і про твої уміння також.

– І шо? – Мальва нервово сіпнула бровою, – примусиш мене стіну розібрати? Ну, примусь! Я знаю, що у вас прийнято мізки людям промивати. Спробуй. Може, і перескочиш. Але, як кажуть смертні, – слово «смертні» сказала надто голосно і з притиском, – матері твоїй ковінька.

– Що? – Мор здивовано витріщився на Мальву. Та стояла спокійно і зовсім не кашляла. Тільки хитро мружилася. Мор сердито вичавив із себе: – А ти не така вже й проста.

– Ага. Як двері чи перевернута макітра з макогоном, тобто не як двері чи макітра не перевернута без макогона. Тьху, заплуталася! Та менше з тим, просто попереджаю: легко вам зі мною не буде, і мене шукатимуть, якщо довго не повертатимуся.

– Хто, світлі? Ага-ага. Розмріялася.

– Я просто знаю, – і Мальва впевнено блимнула очима. Вона знала, що Птаха та всі ті, хто любить її, просто так темним не віддадуть. І ще – їй подобалося дратувати Мора.

Той на диво швидко погодився з її твердженням:

– Поживемо – побачимо. Так, здається, кажуть у тому світі, де ти виросла. А зрештою… Не дуже б на твоєму місті тішив себе нездійсненими ілюзіями. Бо, поки вони там отямляться, до них же доходить часто-густо як до сороканіжки в мокру погоду, ти вже зробиш свій правильний вибір. Тому ласкаво просимо додому, е-е-е, безсмертна.

Мор не наважився аж надто тиснути на Мальву. Тому називав її нейтральним йменням. Най, він ще встигне – і добереться-таки рано чи пізно до темного єства її душі. Бо той, хто потрапляє в Темний світ, або виходить із нього стовідсотково темним, або взагалі не виходить… Щодо Стрибога, тут геть інше. Мор у тому винен, не вберіг. Син не був готовий до спокус Світлого світу, і ще та жінка з дурним йменням Птаха… Але все вже позаду, хвала Чорнобогу! Морок упевнений в цьому. З його онукою чогось схожого не трапиться. Він не дозволить. Бо її мати мертва, а дід та батько легко дадуть раду з дівкою.

Мальва зітхнула і сумно перевела свій погляд з Мора на Стрибога. Той сидів, втупивши очі в миску та заховавши під стіл руки. Розсердилася:

– Всьо. З мене досить. Дякую за той, їдження та теплі приймання. Цілуватися та обніматися не станемо, бо каро… – вкусилася за язик. Тішити дорогу публіку своїм кашлянням більше не хотілося. – Тобто я ніяка не Желя і принаймні поки що відкликатися на таке ім'ячко відмовляюся. Не хочете казати Мальва – ваше право. – От свинство, а ще вчора вона вважала своє ім'я відстоєм, а тепер готова писок за нього натовкти. – Тож вибір у вас невеликий, шановні!

Мальва сердито блиснула очима:

– Або Мальва, або «ти чуєш, дівчино?» Можна і «панно». Ходи батьку, покажеш своїй непутящій дочці її апартаменти, тобто кімнату.

Стрибог нарешті відклеїв погляд від миски, але подивився не на Мальву, яка до нього зверталася, а на батька, на Мора. Морок ледь помітно кивнув, і тільки тоді Стрибог звівся на ноги та встав з-за столу.

«Тепле масло», – подумала про себе Мальва словами бабусі Горпини, навіть не блокуючи думку. І всі, здається, почули той її розмисел, а вона вже не зважала, бо, як казала колись бабуся Горпина, з вовками жити – по вовчому вити. Але вона не вовк і вона ще покаже тим темним, де раки зимують, так, здається, буде безпечно говорити і думати. І хай шукають дешифратора у світі Єдиного Бога. А можна і в себе в околицях понишпорити. Бо раптом десь поруч завалялася проклята душа зі світу Єдиного Бога. Хоча темні занадто самовпевнені та гидливі, щоб звертатися до таких за допомогою. Вони навіть думок проклятих гребують торкатися. По-перше, чи може тінь мати власну думку? По-друге, чи заслуговує згиблий на увагу? А даремно. Ой, дуже даремно. Бо Мальва, може, не така і могутня та сильна, як Мор чи Стрибог, але досі вміє легко читати неприховані думки. Темних вона і не думала читати. Їй це було нецікаво, до того ж вимагало певної розконцентрації і давало змогу темним у відповідь легко залазити у її голову. Такий собі двосторонній рух. Несподівано відкрила для себе аксіому: коли хтось зчитує тебе, він сам стає відкритим для зчитування. Темні це знають, тому в них зчитування – одне з головних правил, це так звана відкритість та відвертість у спілкуванні. У світі світлих це не прийнято робити. Бо довіра – одне з найважливіших правил Світлого світу. Довіра чи відкритість? Перше їй подобалося більше… Бо інколи люди можуть думати і про те, чого це мене в правому вусі штрикає і чи не піти б мені зараз до клозету…

6. Світлиця з вікном на сонце

Тож після змістовної розмови з темним сердиту та роздратовану Мальву Стрибог повів на другий поверх Чорнобогового Храму. Її відіслали, що називається, від гріха подалі. Бо продовжувати бесіду стало безглуздо: вона могла наговорити Мороку чогось не дуже пристойного. Зрештою, він теж за словом у кишеню не ліз, і очевидно, що поводився з нею ще досить коректно, роблячи скидку на брак виховання, молодечу наївність та обмеженість. До того ж, якби не її важливість для темних і генетична близькість з древнім темним роду, то з нею б розмовляли набагато жорсткіше. Це тобі не панібратство світлих. Німа покора, закони писані одні для всіх. Немає значення, хто ти така і чи є в тебе власна думка. Запхай її собі… Нє. Вона краще не казатиме куди. Ага, зараз уже навіть у думках старалася не вимовляти дошкульні слова. Бо так кепсько їй ще ніколи не було. Вона вкрай ока бачила реакцію інших темних на свої муки, коли корчилася від болю після свого не дуже коректного спічу, адресованого Мору. Темні насолоджувалися її колючою безпорадністю. Більше такого вони від неї не дочекаються. Вона зуміє стримуватися. Варто тільки згадати еталон досконалості – світлу Птаху з її переконливою манерою висловлюватися, підказувати, втішати, наказувати. Легко, невимушено і завжди гідно.

Дорогою Стрибог щось там лепетав про послух, про те, що їй слід намагатися ставати кращою, оскільки вона є вибраною для якоїсь там великої місії самим Чорнобогом. І в жодному разі не сердити Мора, бо навіть те, що вона його онука, не рятує від покарання в разі непослуху. І далі по тексту моралізаторське бла-бла-бла.

Вона мовчки краєчком вуха слухала чоловіка, роздивляючись довкола. Не раз пожалкувала, що сама нав’язалася темним. Але вже вироблена звичка довіряти Птасі говорила про те, що Учителька, відпускаючи її сюди, мала на це якісь вагомі причини. Якби Птаха тільки натякнула чи показала своє невдоволення тим, що дівчина типу хоче ближче запізнати рідного батька та його світ, Мальва, звісно ж, залишилася б. І справа тут не лишень в авторитеті Птахи. Ніяк із голови не могла викинути Остапа, та й не хотіла, зрештою. Остапа, простого смертного хлопчину, що розумів її, як ніхто. Може, тому, що були вони майже однолітки, може, тому, що долі мали схожі. Він теж сирота, його також ростили чужі. Але й то не найвагоміша причина. Бо вона, здається, закохалася. І її коханий залишався у Світлому світі. І це було ще однією вагомою причиною не ставати темною.

Йшли сходами. Мальва далі продовжувала слухати нарікання та скімлення Стрибога.

Батьки, яких не вибираєш.

Вони, здається, всі однакові – і смертні, і безсмертні. І звичайні, і напівбоги, і боги. Завжди усім невдоволені. Однак таки мала зважати на його балачки. Та хіба ти дуже прислухаєшся до шелесту трави в ногах, коли буревій от-от відкрутить голову. А втім, інколи варто.

Погляд байдуже ковзнув по хитромудрому плетиву залізних перил гвинтових сходів. Зрозуміла без пояснень: усі людські вади-гріхи творець цього дива вплів у метал. І ті вади, очевидно, мали стосуватися за задумом лишень смертних, однак… Вади мають не тільки смертні, вона вже знала це. Журно посміхалася сама собі. Ті, що зневажають смертних, простих людей, рідко, очевидно, дивляться на себе коханих збоку. А дарма. Інколи варто зазирнути в свою безсмертну душу. Що в ній? Очевидно, не тільки троянди пахнуть.

Стояла на останній сходинці перед входом у коридор на другому поверсі. Задерла голову догори, гвинтові сходи губилися у височині. Нарахувала п’ятнадцять поверхів та й лишилася того ровера. Здавалося, що тим поворотам, вигинам немає кінця. Невагомість там, угорі. То те саме, що рахувати зорі у небі в літню погожу ніч у горах.

Перед нею відкривався довгий неширокий напівтемний коридор, який освітлювали смолоскипи. Коридор вів до безлічі дверей по обидва боки. Кожні двері були особливі, мали не тільки свій колір, а й властиве тільки їм оздоблення. Її були блакитні. Чомусь відразу зрозуміла, що за ними її кімната. Навіть не запитувала батька, чи правильно вгадала. На дверях милувався символ:

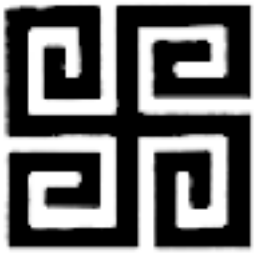

Німе запитання стояло в очах. Стрибог побачив одразу:

– Це оберіг. Вужич. Символ зв'язку з предками. Він об'єднує теперішнє та майбутнє. Це цілісність єства людини: тіло, душа, дух та совість – одне.

– О-о-о-о! – Все, що змогла промовити у відповідь Мальва. Вона легко штовхнула перед собою двері, і вони відчинилися.

Зайшла в кімнату, роззирнулася. Здивовано побачила, що Стрибог чомусь тупцює перед порогом:

– Що? – пхикнула невдоволено. – Може, зайдеш?

– Не можу, – відповідав сумно Стрибог. – Поки не запросиш – не можу.

– Ого, це через знак на дверях? Хи, а це мені подобається, – хитро примружилася Мальва. – Тобто це виключно моя територія?

– Твоя, – погодився Стрибог.

– Круто, – притакнула Мальва, навіть жертвуючи власним здоров'ям, бо слово саме зісковзнуло з язика. – Заходь, тобто запрошую, Стрибоже! Заходь.

Обдивлялася. Невеличка, але доволі приємна на вигляд кімнатка. Маленьке вікно навпроти дверей, завішане білою напівпрозорою шматиною. Під вікном звичайний дерев'яний стіл, біля нього крісло. Схоже на те, на якому вона сиділа внизу. Тільки замість шкіряного сидіння якесь блискуче, може, й атласне. Батько зайшов до помешкання, щільно прикривши за собою двері. І раптом світ оповила тиша. Мальва доволі різко відчула контраст. Тиша. Аж підстрибнула від несподіванки. Шепотіння, шурхання зосталися за дверима. Просто мертва тиша обступала звідусіль.

– На дверях висить дзеркало, Мальво, якщо тобі випадково треба буде той, то… – знайомив тим часом з усім найнеобхіднішим дочку Стрибог.

На дверях і справді висіло доволі велике дзеркало, завішане блакитною драперією. Стенула плечима здивовано:

– А чому дзеркала у вас завішані? То звичай такий чи що?

Вона звернула увагу, що навіть внизу, в головній залі, їх позавішували. Можливо, тому, що дзеркала не були звичайними, темні використовували їх як підсвітку. Через дзеркало в кімнату лилося світло. Може, їх закривання – це бажання приглушити аж надто яскраве світіння? Та чомусь відчувала: причина в іншому.

– У нас дзеркала це не тільки можливість бачити своє відображення чи освітлення приміщення, – відповідав серйозно Стрибог. – У Темному світі дзеркала – це викривлені двері в інші світи. Тож без нагальної потреби не варто зловживати тими дверима. Вони не тільки спотворюють, вони можуть і красти твою силу. Звідси погані сни, навіювання, недобрі

думки, які можуть перетворюватися на реальність. Так, у Задзеркаллі існують свої світи. Однак це не паралельні світи, як може видатися на перший погляд непосвяченому, вони спотворені, тобто покручі. А ця тонка гардина на дзеркалі – це досить міцні ворота, щоб у наш світ не потрапило спотворення.

Мальва якось скептично помацала тканину – легку, досить ніжну на дотик. «Теж мені ворота!»

Стрибог це помітив:

– Не завжди найнадійнішим є те, що міцне та важке з вигляду. Інколи найлегше буває найнадійнішим.

Справа від ліжка розташовувалися ледь помітні двері. Стрибог кивнув у їх бік:

– Туалетна кімната, Мальво. Ванна і все таке. Оскільки жінки в товаристві темних безсмертних – рідкість, то вони завжди отримують виключне право на власну територію. Он і обереговий знак на дверях тому підтвердження. Якщо перекласти на доступну мову те, що він каже, можна почути щось приблизно таке: «Хто зуміє зрозуміти, той і зможе володіти». А хто може зрозуміти тебе? Це неможливо. Ти сама себе не розумієш. Тому сюди потикатися – усім зась. Коли жінка довго перебуває одна в певному замкненому середовищі, то накопичення її сили відбувається незалежно від того, хоче вона цього чи ні. Стіни, стеля, підлога, предмети, яких торкаєшся руками чи поглядом, беззастережно служать тобі. А коли та сила – то ще й енергія безсмертної, то тоді це вбивча зброя. Вона в стовідсотково їй належному середовищі доволі легко блокує здібності та можливості чоловіка, хай і безсмертного. Тому в твою кімнату маю право заходити і то виключно з твого дозволу тільки я, навіть Повелитель Мор не може це зробити. Йому заборонено, як і решті темних. Ці та інші правила, про які ти дізнаєшся пізніше, записані в Чорній Книжці Тестаменту Чорнобогового, тобто Книзі Чорнобоговій.

Стрибог махнув рукою на стіл, де лежала доволі товста книга в чорній палітурці. Поруч аркуш паперу. Узяла його до рук, покрутила. Розклад занять – прочитала невідомою мовою виведене на папері кучерявим почерком. Здивовано глянула на батька. Той зрозумів по своєму:

– Це розклад твоїх занять та розпорядок дня.

– Бачу, – сухо відповіла. Скрізь одне і те ж – усім кортить її повчати. – Мене інше вразило. На папері написано мовою, яку я не знаю, та її чомусь розумію.

– Це написано прадавньою мовою, прамовою тобто, – відповів чимось дуже вдоволений Стрибог. – Ту мову знає і пам’ятає твоя вічна душа. Ще один доказ того, чому ти безсмертна.

– Прамова?

– Так. Мова, якою говорять усі світи і яку розуміють усі ті, хто має стосунок до вічності, є крихтою вічності. Це мова творця.

– Кучеряво, – хмикнула Мальва.

– Що кучеряво? – не зрозумів Стрибог.

– Нічого, не звертай уваги. Усе одно не зрозумієш. Розкажи ліпше мені про закони для смертних.

– Що? А-а-а, смертні! Тим можна геть усе, бо для них закони не писані. Тобто писані, однак майже ніколи не виконуються ними. Доволі важко смертного змусити ними жити. Але щодо смертних можеш не хвилюватися, бо тут їх немає. – Підбадьорливо подивився на Мальву батько.

– Як це немає? – щиро здивувалася Мальва. – А прокляті, ваші служки? Щойно Мор назвав їх смертними.

– Прокляті? Ну, то геть інші. Вони колишні смертні. І тому найбезправніші у нас, однак легко можуть і заходити, і виходити будь-звідки: тобто куди заманеться і коли заманеться.

Та для них існують певні застороги та правила в Оселищі Відтіні. За непослух покара. Тому вони майже ніколи не порушують правил. Вони гарні служки, то правда, безвідмовно і миттєво виконують усі забаганки господаря. Твій служка завжди напоготові. Ти тільки в думках його приклич, накажи, і він відразу явиться, щоб миттєво виконати будь-яке твоє бажання. Підкоряється віднині він виключно тобі, й накази решти безсмертних, крім, звісно, Морока, для нього нічого не значать. Хіба що ти накажеш йому виконати щось для інших безсмертних. Коли ж не послухається чи завинить чим – кажи мені або Повелителю Мору, замінимо на іншого.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.